

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Załącznik Nr 1 do Załącznika do
Uchwały Nr XXXIX/354/18
Rady Gminy w Gnojniku
z dnia 12 lipca 2018 r.

Sformatowano: Czcionka: 10 pkt

Sformatowano: Wcięcie: Z lewej: 9,99 cm, Odstęp Po: 0 pkt, Interlinia: pojedyncze

Sformatowano: Czcionka: 10 pkt

Sformatowano: Wcięcie: Z lewej: 8,74 cm, Pierwszy wiersz: 1,25 cm, Odstęp Po: 0 pkt, Interlinia: pojedyncze

DIAGNOZA SŁUŻĄCA
WYZNACZENIU OBSZARU
ZDEGRADOWANEGO I
OBSZARU REWITALIZACJI
GMINY GNOJNIK

Sformatowano: Do lewej

Sformatowano: Do lewej

PRACOWNIA PROJEKTOWA
MAGNUS MEDIA
30-009 KRAKÓW
UL. FRIEDLEINA 4-6/201
tel. 12-632-25-08
e-mail: mm_08@interia.pl

KRAKÓW, SIERPIEŃ 2016

SPIS TREŚCI

1. PODSTAWA DIAGNOZY SŁUŻĄCEJ WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE GNOJNIK	65
1.1 PODSTAWA PRAWNA	65
1.2 METODOLOGIA DIAGNOZY SPOŁECZNEJ	76
1.3 WSTĘPNY OPIS GMINY GNOJNIK	1140
2. SYTUACJA SPOŁECZNA	1312
2.1 STRUKTURA DEMOGRAFICZNA	1312
2.2 BEZROBOCIE	1645
2.3 UBÓSTWO I POMOC SPOŁECZNA	2049
2.4 EDUKACJA I OPIEKA NAD DZIEĆMI	2322
2.5 PRZESTĘPCZOŚĆ	2928
2.6 KAPITAŁ SPOŁECZNY	3029
3. GOSPODARKA	3534
4. WARUNKI ŚRODOWISKOWE	3938
5. PARAMETRY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE	4746
5.1 JAKOŚĆ PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	4746
5.2 JAKOŚĆ SIECI KOMUNIKACYJNEJ I OBSŁUGI KOMUNIKACYJNEJ	5049
5.3 ODLEGŁOŚĆ OD INFRASTRUKTURY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	5352
6. BAZA TECHNICZNA	5554
6.1 ZASOBY MIESZKALNE	5554
6.2 MOŻLIWOŚCI EFEKTYWNEGO UŻYTKOWANIA BUDYNKÓW	5655
7. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	6059
7.1 ANALIZA ZBIORCZA DEFICYTÓW W SOŁECTWACH GMINY	6059
7.2 WNIOSKI DLA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	6463
7.3 WNIOSKI DLA WYZNACZENIA OBSZARU REWITALIZACJI	6564
7.4 POGŁĘBIONA ANALIZA OBSZARU REWITALIZACJI	6564
7.5 SUGESTIE DLA UCHWAŁY RADY GMINY O WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI	7472

SPIS TABEL

Tabela 1. PARAMETRY TERYTORIALNO-LUDNOŚCIOWE W SOŁECTWACH GMINY GNOJNIK	1140
Tabela 2. ODLEGŁOŚĆ GMINY OD NAJWIĘKSZYCH OŚRODKÓW MIEJSKICH MAŁOPOLSKI	1244
Tabela 3. OCZEKIWANA PRZECIĘTNA DŁUGOŚĆ ŻYCIA W POLSCE W LATACH 2015 - 2050	1312
Tabela 4. UDZIAŁ LUDNOŚCI W WIEKU 65 LAT I WIĘCEJ W POPULACJI	1312
Tabela 5. BEZROBOCIE WRAZ Z BEZROBOCIEM UKRYTYM W MAŁOPOLSCIE - WARIANT ŁAGODNY I RADYKALNY	1847
Tabela 6. SZACUNKOWY POZIOM BEZROBOCIA W MAŁOPOLSCIE Z UWZGLĘDNIENIEM BEZROBOCIA UKRYTEGO	1949

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Tabela 7. PRZYCZYNY PRYZNANIA POMOCY RODZINIE (NA PODSTAWIE DECYZJI)	2221
Tabela 8. WSPÓŁCZYNNIK POMOCY SPOŁECZNEJ PRYZNAWANEJ ZE WZGLĘDU NA BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH.....	2221
Tabela 9. WSPÓŁCZYNNIK POMOCY SPOŁECZNEJ PRYZNAWANEJ ZE WZGLĘDU NA NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ W SOŁECTWACH GMINY, WOJEWÓDZTWIE I KRAJU	2322
Tabela 10. WYNIKI SPRAWDZIANU PO 6. KLASIE W SZKOŁACH GMINY GNOJNIK	2625
Tabela 11. WYNIKI EGZAMINU GIMNAZJALNEGO W SZKOŁACH GMINY GNOJNIK.....	2625
Tabela 12. MODEL EDUKACYJNEJ WARTOŚCI DODANEJ	2625
Tabela 13. LICZBA PRZESTĘPSTW W GMINIE GNOJNIK W 2015.....	2928
Tabela 14. OCENA WŁADZ SAMORZĄDOWYCH W POLSCE W LATACH 2011 - 2015	3029
Tabela 15. FREKWENCJA WYBORCZA W GNOJNIKU W WYBORACH Z LAT 2014 - 2015	3029
Tabela 16. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE W SOŁECTWACH GMINY GNOJNIK	3130
Tabela 17. POZIOM UCZESTNICTWA W KULTURZE W SOŁECTWACH GMINY GNOJNIK	3332
Tabela 18. POZIOM UCZESTNICTWA W ZAJĘCIACH SPORTOWYCH MIESZKAŃCÓW GMINY GNOJNIK.....	3332
Tabela 19. RELACJA LICZBY PODMIOTÓW GOSPODARZYCH NOWO ZAREJESTROWANYCH I WYREJESTROWANYCH W LATACH 2015- 2016.....	3635
Tabela 20. POZIOM ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA MIERZONY W STACJI BOCHNIA W 2015 R	4039
Tabela 21. PALIWA STOSOWANE DO CELÓW GRZEWCZYCH	4039
Tabela 22. JAKOŚĆ WÓD W GMINIE GNOJNIK	4140
Tabela 23. WYNIKI POMIARU JAKOŚCI WODY W PUNKTACH KONTROLNO-POMIAROWYCH NA RZECIE USZWICY W 2014 ROKU	4241
Tabela 24. OCENA JAKOŚCI WODY W RZECIE USZWICY NA TLE WÓD MAŁOPOLSKI	4241
Tabela 25. OCENA JAKOŚCI WODY W RZECIE USZWICY W ZAKRESIE PRZYDATNOŚCI DO SPOŻYCIA.....	4241
Tabela 26. DOPUSZCZALNE POZIOMY HAŁASU W KRAJU	4342
Tabela 27. PRZEKROCZENIA NORM HAŁASU PRZY DRODZE KRAJOWEJ 75 NA TERENIE GMINY	4443
Tabela 28. BUDYNKI KULTURY W GMINIE GNOJNIK	4948
Tabela 29. PRZEGLĄD SAL GIMNASTYCZNYCH W SZKOŁACH GMINY GNOJNIK	4948
Tabela 30. PRZEGLĄD OBIEKTÓW SPORTOWYCH I REKREACYJNYCH W GMINIE GNOJNIK.....	5049
Tabela 31. ŚREDNI DOBOWY RUCH ROCZNY W ROKU 2015	5049
Tabela 32. SIĘĆ GŁÓWNYCH CIĄGÓW DROGOWYCH W GMINIE.....	5150
Tabela 33. PARAMETRY ZAGROZEŃ NA DROGACH GMINY GNOJNIK	5150
Tabela 34. POZIOM DOSTĘPU DO KOMUNIKACJI ZBIOROWEJ W SOŁECTWACH GMINY GNOJNIK	5251
Tabela 35. PRZEJAZDY TRANSPORTU ZBIOROWEGO POMIĘDZY SOŁECTWAMI, A MIEJSCOWOŚCIĄ GNOJNIK.....	5251
Tabela 36. STRUKTURA WIEKU BUDYNKÓW W KRAJU	5554
Tabela 37. STRUKTURA WIEKU BUDYNKÓW W SOŁECTWACH GMINY GNOJNIK	5655
Tabela 38. KLASYFIKACJA BUDYNKÓW POD WZGLĘDEM ENERGOCHŁONNOŚCI.....	5756
Tabela 39. SZACUNKOWE ZAPOTRZEBOWANIE ENERGETYCZNE BUDYNKÓW W SOŁECTWACH GMINY GNOJNIK W 2012 ROKU	5857
Tabela 40. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY WODNO-KANALIZACYJNEJ W SOŁECTWACH.....	5958
Tabela 41. PARAMETRY OCENY DEFICYTÓW SPOŁECZNYCH, GOSPODARZYCH, ŚRODOWISKOWYCH, PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNYCH I TECHNICZNYCH W GMINIE GNOJNIK	6160
Tabela 42. PRZEGLĄD DEFICYTÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE GNOJNIK	6261
Tabela 43. PRZEGLĄD DEFICYTÓW GOSPODARZYCH, ŚRODOWISKOWYCH, PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNYCH I TECHNICZNYCH W GMINIE GNOJNIK.....	6362
Tabela 44. DECYZJE O PRYZNANIU WSPARCIA W PROGRAMIE 500+ NA PIERWSZE DZIECKO	6665
Tabela 45. PARAMETRY LUDNOŚCIOWO-TERYTORIALNE OBSZARU REWITALIZACJI	7069

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. POPULACJA SOŁECTW GMINY GNOJNIK W 2015 ROKU	1312
Wykres 2. STRUKTURA WIEKU MIESZKAŃCÓW GMINY GNOJNIK W 2015 ROKU NA TLE KRAJU I WOJEWÓDZTWA	1413
Wykres 3. STRUKTURA WIEKU MIESZKAŃCÓW SOŁECTW GMINY GNOJNIK W 2015 ROKU	1413
Wykres 4. WZROST LICZBY MIESZKAŃCÓW W SOŁECTWACH GMINY W LATACH 2011 - 2015	1514
Wykres 5. UDZIAŁ OSÓB W WIEKU POPRODUKCYJNYM W POPULACJI - PORÓWNANIE DLA LAT 2011 I 2015	1514
Wykres 6. UDZIAŁ OSÓB W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM W POPULACJI - PORÓWNANIE DLA LAT 2011 I 2015	1615

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Wykres 7. UDZIAŁ ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH WŚRÓD OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM W 2015 r.	1746
Wykres 8. UDZIAŁ ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH WŚRÓD OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM W SOŁECTWACH GMINY	1746
Wykres 9. SZACUNKOWY POZIOM BEZROBOCIA W MAŁOPOLSCE I GMINIE GNOJNIK Z UWZGLĘDNIENIEM BEZROBOCIA UKRYTEGO	1948
Wykres 10. ODSETEK OSÓB OTRZYMUJĄCYCH POMOC SPOŁECZNĄ (PONIŻEJ I POWYŻEJ KRYTERIUM DOCHODOWEGO)	2120
Wykres 11. UDZIAŁ GOSPODARSTW DOMOWYCH OTRZYMUJĄCYCH WSPARCIE "NA PIERWSZE DZIECKO" W PROGRAMIE 500+	2322
Wykres 12. ODSETEK DZIECI W WIEKU 4-6 LAT OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM W KRAJU, WOJEWÓDZTWIE I GMINIE	2524
Wykres 13. ZESTAWIENIE PRZEDSZKOLI I SZKÓŁ W GMINIE GNOJNIK	2524
Wykres 14. EDUKACYJNA WARTOŚĆ DODANA GIMNAZJÓW W GMINIE GNOJNIK W ZAKRESIE PRZEDMIOTÓW HUMANISTYCZNYCH	2726
Wykres 15. EDUKACYJNA WARTOŚĆ DODANA GIMNAZJÓW W GMINIE GNOJNIK W ZAKRESIE PRZEDMIOTÓW MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZYCH	2827
Wykres 16. WYBRANE WSPÓŁCZYNNIKI PRZESTĘPCZOŚCI W GMINIE GNOJNIK – PRZESTĘPSTWA W PRZELICZENIU NA 10 TYS MIESZKAŃCÓW	3029
Wykres 17. ŚREDNIA FREKWENCJA WYBORCZA W SOŁECTWACH GMINY GNOJNIK (2014 - 2015 r.)	3120
Wykres 18. LICZBA KÓŁ KULTURALNYCH W SOŁECTWACH GMINY	3224
Wykres 19. LICZBA CZŁONKÓW KÓŁ KULTURALNYCH W SOŁECTWACH GMINY	3224
Wykres 20. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ W KRAJU, WOJEWÓDZTWIE I GMINIE NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM W 2014 ROKU	3524
Wykres 21. MAŁE I ŚREDNIE PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W GMINIE GNOJNIK - PORÓWNANIE LAT 2009 I 2015	3524
Wykres 22. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ W SOŁECTWACH NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM	3625
Wykres 23. ZMIANA LICZBY PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W SOŁECTWACH GMINY GNOJNIK W 2015 ROKU	3726
Wykres 24. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W SOŁECTWACH GMINY GNOJNIK W LATACH 2012 -2015	3726
Wykres 25. PODSTAWOWE PARAMETRY ROLNICTWA W GMINIE GNOJNIK	3827
Wykres 26. ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA PYŁEM PM10 W WYBRANYCH STREFACH W KRAJU W LATACH 2010 - 2014	3928
Wykres 27. POWIERZCHNIA DZIKICH WYSYPISK ŚMIECI W POLSCE, MAŁOPOLSCE I GMINIE GNOJNIK [m² DZIKIEGO WYSYPISKA /km² TERENU]	4423
Wykres 28. LICZBA DOMÓW I OŚRODKÓW KULTURY, KLUBÓW I ŚWIETLIC W POLSCE	4847
Wykres 29. LICZBA DOMÓW I OŚRODKÓW KULTURY, KLUBÓW I ŚWIETLIC W MAŁOPOLSCE	4847
Wykres 30. PARAMETRY ZAGROŻEŃ NA DROGACH GMINY GNOJNIK	5254
Wykres 31. UDZIAŁ BUDYNKÓW WZNIESIONYCH W PRZESTARZAJĄcej TECHNOLOGII W OGÓLE BUDYNKÓW	5655
Wykres 32. STRUKTURA GRZEWCZA W LOKALACH MIESZKALNYCH GMINY GNOJNIK [%]	5756
Wykres 33. DOSTĘP LUDNOŚCI DO WODOCIAĞU [%]	5857
Wykres 34. DOSTĘP LUDNOŚCI DO KANALIZACJI [%]	5857
Wykres 35. POZIOM DOSTĘPU MIESZKAŃCÓW DO INFRASTRUKTURY WODNO-KANALIZACYJNEJ NA TERENACH WIEJSKICH W POLSCE, MAŁOPOLSCE I GMINIE GNOJNIK	5958
Wykres 36. DECYZJE O PRZYZNANIU WSPARCIA W PROGRAMIE 500+ NA PIERWSZE DZIECKO W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH [%]	6665

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. OGÓLNY MODEL POWIĄZAŃ MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI TYPMI DEFICYTÓW	76
Rysunek 2. PODZIAŁ GMINY GNOJNIK NA JEDNOSTKI POMOCCNICZE	98
Rysunek 3. LOKALIZACJA GMINY GNOJNIK W OBSZARACH FUNKCYJNALNYCH MAŁOPOLSKI	1244
Rysunek 4. ODDZIAŁYWANIE TERYTORIALNE OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ W GMINIE GNOJNIK	5453
Rysunek 5. NASILENIE DEFICYTU SPOŁECZNEGO - POMOC NA PIERWSZE DZIECKO W PROGRAMIE 500+	6766
Rysunek 6. OBSZAR ZDEGRADOWANY I OBSZAR REWITALIZACJI - MIEJSCOWOŚĆ GNOJNIK	7170
Rysunek 7. OBSZAR ZDEGRADOWANY I OBSZAR REWITALIZACJI - MIEJSCOWOŚĆ USZEW	7274
Rysunek 8. OBSZAR ZDEGRADOWANY I OBSZAR REWITALIZACJI - MIEJSCOWOŚĆ BIESIADKI	7372

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

1. PODSTAWA DIAGNOZY SŁUŻĄCEJ WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE GNOJNIK

1.1 PODSTAWA PRAWNA

Niniejszy dokument stanowi gruntowną analizę czynników społeczno-gospodarczych, a także podstawę do dalszych prac w celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych oraz obszarów, które winny zostać zrewitalizowane dla poprawy jakości życia mieszkańców gminy Gnojnik. W dłuższej perspektywie jest on niezbędnym etapem na drodze do opracowania gminnego programu rewitalizacji, stanowiącego podstawę działań naprawczych w obszarach dotkniętych deficytami społecznymi. Dokument jest zgodny z wymogami zawartymi w:

- Ustawie o rewitalizacji z dn. 9 października 2015 roku, zwanej dalej Ustawą.
- Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 - 2020, przyjętych w lipcu 2015 roku przez Ministra Rozwoju (obowiązek określenia "Wytycznych" wynika z ustawy z dn. 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014 - 2020), zwanych dalej Wytycznymi.
- Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Małopolskiego na lata 2014 - 2020, zwanym dalej RPO WM 2014 - 2020.

Status prawny oraz wymogi odnośnie obszaru zdegradowanego oraz rewitalizacji podane zostały w rozdziale 3. Ustawy z dn. 9 października 2015 roku o rewitalizacji (art. 8-13). Można z niego wywieść następujące definicje:

OBSZAR ZDEGRADOWANY to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym. Ponadto w obszarze tym występuje przynajmniej jeden z deficytów: gospodarczy, środowiskowy, przestrzenno-funkcjonalny lub techniczny.

OBSZAR REWITALIZACJI wyznaczony jest jako całość lub część obszaru zdegradowanego, przy czym nie może on obejmować obszaru większego niż 20% powierzchni gminy, na którym zamieszkuje więcej niż 30% mieszkańców gminy. Niezamieszkałe tereny przemysłowe, w tym portowe i wydobywcze, tereny powojenne albo pokolejne mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji jedynie w przypadku, gdy zaplanowane działania będą przeciwdziałały deficytom społecznym.

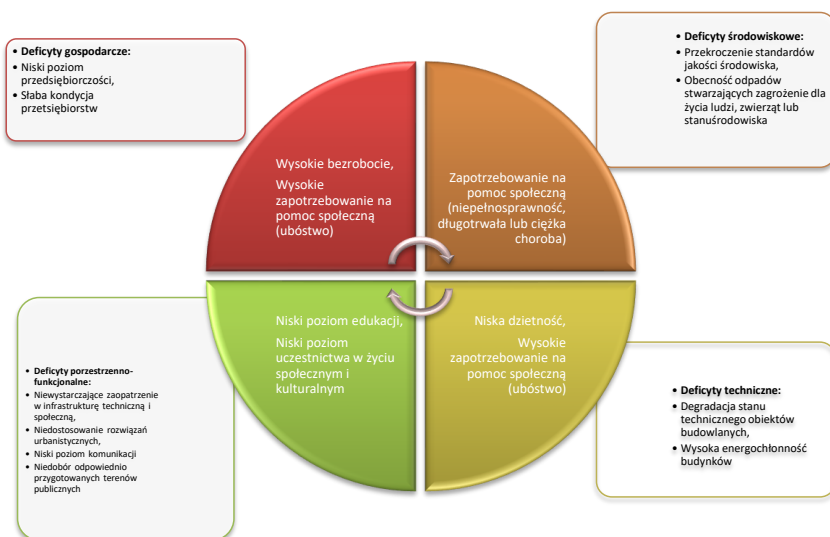
Zarówno obszar zdegradowany, jak i obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym nieposiadające ze sobą wspólnych granic. W tym przypadku każdy z podobszarów musi spełniać warunki określone w Ustawie - zdiagnozowane deficyty społeczne oraz deficyty w jednym z obszarów; gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym.

1.2 METODOLOGIA DIAGNOZY SPOŁECZNEJ

Wewnętrzna systematyka dokumentu wynika z przywoływanych wcześniej definicji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Stąd część diagnostyczną podzielono na 5 zasadniczych działań:

- sytuacja społeczna,
- sytuacja gospodarcza,
- warunki środowiskowe,
- warunki przestrzenno-funkcjonalne,
- warunki techniczne.

W każdym z tych działań dokonano diagnozy występowania poszczególnych zjawisk przestrzenno-społecznych oraz wskazano deficyty pojawiające się w poszczególnych analizowanych grupach, przy uwzględnieniu podziału administracyjnego gminy, co ma za zadanie dokładne określenie, zarówno skali jak i lokalizacji poszczególnych zjawisk.

Rysunek 1. OGÓLNY MODEL POWIĄZAŃ MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI TYPAMI DEFICYTÓW

Podstawą podziału terytorium gminy na obszary, w celu dalszego wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji jest dobór odpowiedniej wielkości jednostek. Podział na jednostki mniejsze daje możliwość diagnozowania skupisk deficytów społecznych z większą precyzją. Jest to konieczne w przypadku zwartych obszarów miejskich, charakteryzujących się dużym zagęszczeniem mieszkańców i wysokim stopniem anonimowości, który w znacznym stopniu utrudnia zaangażowanie mieszkańców w proces rewitalizacji.

Podział terytorium gminy na jednostki zbyt małe niesie ze sobą zagrożenia:

1. Brak odpowiedniego powiązania przyczyn i skutków negatywnych zjawisk, zwłaszcza gdy źródło deficytu zlokalizowane jest poza wyznaczoną jednostką (np. gdy problemy zdrowotne mieszkańców wynikają z zanieczyszczenia środowiska, którego źródło zlokalizowane jest w innej jednostce lub gdy słabe wyniki uczniów powiązane są z niskim poziomem nauczania w szkole zlokalizowanej w innej jednostce). W takiej sytuacji pojawia się konieczność prowadzenia działań naprawczych w obszarach leżących poza jednostką, w której zdiagnozowano deficyt. Prowadzi to do trudności w zrozumieniu procesu rewitalizacji i osiągnięcia odpowiedniego poziomu partycypacji społecznej.
Spójne i zrozumiałe działania wymagają, żeby deficyty minimalizowane były przede wszystkim działaniami naprawczymi w samej jednostce.
2. Zbyt mała liczba mieszkańców, która skutkować może:
  - a. Brakiem możliwości efektywnego przeprowadzenia analiz statystycznych (przyjmuje się, że badania porównawcze mogą być prowadzone, gdy do dyspozycji są dane minimum 200 - 300 przypadków).
  - b. Brakiem możliwości wyłonienia społeczności interesariuszy, mogących wziąć aktywny udział w konsultacjach społecznych.
3. Wyłonienie się sprzecznych interesów wewnątrz lokalnej społeczności, co w skrajnych przypadkach może uniemożliwić przeprowadzenie konstruktywnych konsultacji społecznych, a nawet powodować kolejne deficyty (np. mniejsze uczestnictwo w życiu publicznym w przyszłości).

W związku z powyższym uznano, że jednostki, na które podzielony zostanie teren gminy muszą odpowiadać następującym cechom:

1. Muszą być zamieszkałe przez przynajmniej 200 - 300 osób,
2. Muszą stanowić spójną całość pod względem funkcjonalnym i terytorialnym, tzn.:
  - a. Muszą posiadać infrastrukturę publiczną wpływającą na poziom realizacji usług publicznych, zwłaszcza placówkę edukacyjną, kulturalną lub sportową,
  - b. Muszą gwarantować warunki do rozbudowy lub lokalizacji nowej infrastruktury w taki sposób, aby zmniejszały deficyty społeczności lokalnej w jednostce,
3. Muszą dysponować odpowiednią społecznością interesariuszy, mogących w aktywny sposób wziąć udział w konsultacjach społecznych.

Społeczności lokalne tworzą się w sposób naturalny na bazie wspólnoty terytorialnej i wspólnoty interesów (np. dbałości o przestrzeń publiczną, z której korzystają wszyscy członkowie). W przypadku gminy Gnojnik infrastruktura publiczna jest w większości bezpośrednio powiązana z terytorium konkretnych sołectw, co obrazuje np.:

- 5 szkół podstawowych zlokalizowanych w 5 różnych sołectwach,
- 6 świetlic wiejskich w 6 różnych sołectwach.

O silnych więzach wewnątrz sołectw świadczą także działające tam organizacje pozarządowe, skupiające się na pracy na rzecz poszczególnych obszarów gminy:

- Stowarzyszenie "Gnojnik Mam Na Myśli",
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Biesiadki "Tradycja i Rozwój",
- Stowarzyszenie "Wieś Naszych Marzeń" z Zawady Uszewskiej,
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Lewniowa "Z Nami Łatwiej",
- Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Gosprzydowskiej,
- Stowarzyszenie "Łączy nas Uszew".

Wobec powyższego stwierdzono, że jedynym racjonalnym podziałem terytorium gminy, gwarantującym zaangażowanie lokalnej społeczności w proces rewitalizacji jest podział na sołectwa, tym bardziej, że spełniają one kryterium wystarczającej liczby mieszkańców, a wielkość terytorium gwarantuje, że powstała lub zmodernizowana infrastruktura służyć będzie większej części społeczności.

Stąd też przyjęto SOŁECTWO - jako podstawową jednostkę analityczną, uznając, iż jest ona najmniejszym spójnym społecznie i przestrzennie obszarem, dla którego istnieje możliwość pozyskania danych od instytucji działających w strefie publicznej. Dlatego też analiza została przeprowadzona w układzie gminnym i sołeckim:

- Sołectwo Biesiadki
- Sołectwo Gosprzydowa
- Sołectwo Uszew
- Sołectwo Żerków
- Sołectwo Gnojnik
- Sołectwo Lewniowa
- Sołectwo Zawada Uszewska

Rysunek 2. PODZIAŁ GMINY GNOJNIK NA JEDNOSTKI POMOCNICZE

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Biorąc powyższe pod uwagę, dla prawidłowego opracowania niniejszego dokumentu Wójt Gminy Gnojnik pozyskał dane z następujących źródeł:

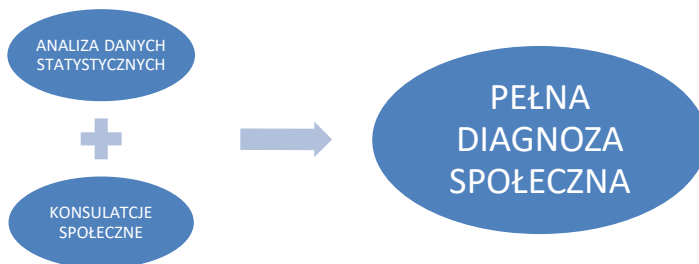
- Urząd Gminy Gnojnik,
- jednostki organizacyjne Gminy (szkoły publiczne, przedszkola, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku, Centrum Kultury w Gnojniku),
- Powiatowa Komenda Policji w Brzesku,
- Powiatowy Urząd Pracy w Brzesku,
- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie,
- opracowane wcześniej dokumenty planistyczne gminy, w tym:
  - Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Gnojnik,
  - Plan gospodarni niskoemisyjnej Gminy Gnojnik,
  - Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gnojnik,
  - Strategia Rozwoju Gminy Gnojnik na lata 2013 - 2020.

10

Oczywistym jest, że dane statystyczne nie odzwierciedlają w pełni sytuacji społecznej, a zwłaszcza deficytów społecznych, dlatego też, pozostając w zgodzie z postanowieniami Ustawy, przeprowadzono konsultacje społeczne, mające na celu uzyskanie wiedzy i opinii płynących z doświadczenia mieszkańców.

Formy i terminy prowadzenia konsultacji społecznych określono w rozdziale 2 Ustawy (art. 5-7). Co ważne, Wójt Gminy zobligowany jest do umożliwienia mieszkańcom i pozostałym interesantom przekazywania uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, a także w ramach przynajmniej dwóch z wymienionych form konsultacji:

- spotkania,
- debaty,
- warsztaty,
- spacer studyjne,
- ankiety,
- wywiady,
- wykorzystanie grup przedstawicielskich,
- zbieranie uwag ustnych.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Analiza przedstawionych w dokumencie danych statystycznych, uzupełniona została innymi metodami badawczymi:

1. W części dotyczącej sfery przestrzenno-funkcjonalnej gminy przeprowadzono analizę odległości pomiędzy poszczególnymi obszarami zabudowy mieszkalnej, a infrastrukturą użyteczności publicznej.
2. W części dotyczącej obszaru edukacji, dla opisu poziomu nauczania w gimnazjach posłużono się wskaźnikiem edukacyjnej wartości dodanej (EWD), zgodnie z metodologią Instytutu Badań Edukacyjnych.
3. W części dotyczącej bezrobocia, dla szacunków odnośnie bezrobocia ukrytego, przeprowadzono obliczenia na bazie danych z opracowań eksperckich.

11

1.3 WSTĘPNY OPIS GMINY GNOJNIK

Gmina Gnojnik położona jest w województwie małopolskim, w powiecie brzeskim. Zajmuje ona powierzchnię 54,9 km². W 2015 roku zamieszkiwało ją 7784 osób. Podzielona jest na 7 sołectw, przy czym największymi ośrodkami są położona w centrum gminy miejscowość Gnojnik oraz zlokalizowana na północy gminy - miejscowość Uszew.

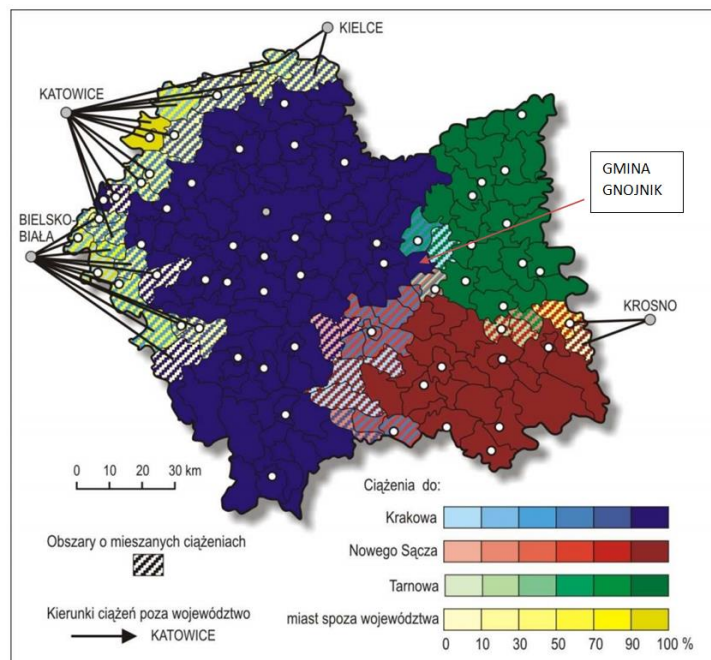
Najgęściej zaludnionym sołectwem jest, będąca siedzibą władz Gminy - miejscowość Gnojnik (211,6 os./km²), a najrzadziej zaludnionym - Gosprzydowa (97,7 os./km²). Średnie zagęszczenie ludności wyniosło w 2015 roku 143,3 os./km², przy średniej w województwie małopolskim na poziomie 222 os./km².

Tabela 1. PARAMETRY TERYTORIALNO-LUDNOŚCIOWE W SOŁECTWACH GMINY GNOJNIK W ROKU 2015

SOŁECTWO	PARAMETRY TERYTORIALNO-LUDNOŚCIOWE		
	OBSZAR [ha]	POPULACJA [os.]	ZAGĘSZCZENIE LUDNOŚCI [os./km ²]
Gnojnik	1193,65	2526	211,6
Lewniowa	630,07	946	150,1
Żerków	214,13	298	139,2
Biesiadki	635,85	874	137,5
Uszew	1205,39	1607	133,3
Zawada Uszewska	515,31	553	107,3
Gosprzydowa	1105,54	1080	97,7
OGÓLNIE	5499,94	7884	143,3

Źródło: GUS, Dane Urzędu Gminy Gnojnik, obliczenia własne

Gmina położona jest na granicy stref oddziaływania 3 największych ośrodków miejskich Małopolski: Krakowa, Tarnowa i Nowego Sącza.

Rysunek 3. LOKALIZACJA GMINY GNOJNIK W OBSZARACH FUNKCJONALNYCH MAŁOPOLSKI

Zródło: Badanie funkcji, potencjału oraz trendów rozwojowych miast w województwie małopolskim, IGIGP ISP UJ

Pomimo tego, że gmina Gnojnik należy do subregionu tarnowskiego, jak wynika z analizy "Delimitacja obszarów funkcjonalnych miast" autorstwa Roberta Guzika i Arkadiusza Kołosa¹, silniejsze powiązania notuje się tu z Krakowem.

Przez centralną część gminy biegnie droga krajowa 75 (kilometrąz drogi w granicach gminy: 20,7 - 27,9 km). Poszczególne miejscowości połączone są siecią dróg powiatowych. Wszystko to, w połączeniu z faktem, iż ok. 10 km na północ od granic gminy biegnie autostrada A4, sprawia, że obszar posiada dobre połączenie drogowe z najważniejszymi ośrodkami w województwie.

Tabela 2. ODLEGŁOŚĆ GMINY OD NAJWIĘKSZYCH OŚRODKÓW MIEJSKICH MAŁOPOLSKI

MIASTO	ODLEGŁOŚĆ W LINII PROSTEJ [km]	POŁĄCZENIE DROGOWE
Kraków	51	DK 75, DK 94
Tarnów	30	DK 75, DK 94
Nowy Sącz	31	DK 75

Zródło: Opracowanie własne

Gmina położona jest w dolinie rzeki Uszwicy, płynącej przez miejscowości Uszew, Zawada Uszewska, Gnojnik i Gosprzydowa. Pod względem środowiskowym, terytorium gminy leży w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Wschodniego Pogórza Wiśnickiego. W granicach gminy nie występują obszary Natura 2000.

¹ Badanie funkcji, potencjału oraz trendów rozwojowych miast w województwie małopolskim, IGIGP ISP UJ, Kraków 2010

2. SYTUACJA SPOŁECZNA

2.1 STRUKTURA DEMOGRAFICZNA

W kraju obserwowane są tendencje społeczne analogiczne do tych, jakie mają miejsce w przeważającej części krajów Unii Europejskiej. Z punktu widzenia potrzeb rewitalizacyjnych, na szczególną uwagę zasługuje zmiana struktury wiekowej społeczeństw, a zwłaszcza proces ich starzenia się, za którym idzie konieczność korekty polityki społecznej.

Proces starzenia się społeczeństwa, mierzony zarówno wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym, jak i zmniejszeniem się udziału dzieci i młodzieży w strukturze wiekowej, wzmacniany jest wzrostem spodziewanej długości życia.

"Prognoza ludności na lata 2014 - 2050" sporządzona przez Główny Urząd Statystyczny przewiduje, że w 2050 roku populacja kraju będzie wynosiła niespełna 34 miliony osób, przy czym spadek liczby ludności będzie nasilał się w kolejnych dekadach. W 2020 roku liczba mieszkańców Polski będzie wynosiła 38,14 mln, co będzie oznaczało spadek o ok. 1% w stosunku do 2014 roku.

Tabela 3. OCZEKIWANA PRZECIĘTNA DŁUGOŚĆ ŻYCIA W POLSCE W LATACH 2015 - 2050

PŁEĆ/ROK	2015	2020	2025	2050
Mężczyźni	73,4	74,6	75,9	82,1
Kobiety	81,2	82,1	83	87,5

Źródło: "Prognoza ludności na lata 2014 - 2050"

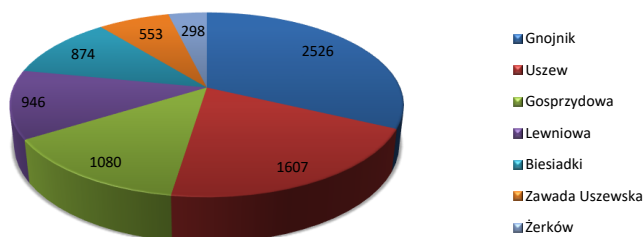
Tabela 4. UDZIAŁ LUDNOŚCI W WIEKU 65 LAT I WIĘCEJ W POPULACJI

	2014	2020	2050
Udział ludności w wieku powyżej 65 lat w populacji kraju	15,3%	18,9%	32,7%

Źródło: "Prognoza ludności na lata 2014 - 2050", obliczenia własne

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Gnojnik, w 2015 roku w granicach gminy mieszkały 7884 osoby. Około 1/3 stanowili mieszkańcy miejscowości Gnojnik. Populację przewyższającą 1000 mieszkańców notowano również w miejscowościach Uszew i Gosprzydowa. Najmniejszym pod względem ludnościowym było sołectwo Żerków (298 mieszkańców).

Wykres 1. POPULACJA SOŁECTW GMINY GNOJNIK W 2015 ROKU

Źródło: Dane Urzędu Gminy Gnojnik

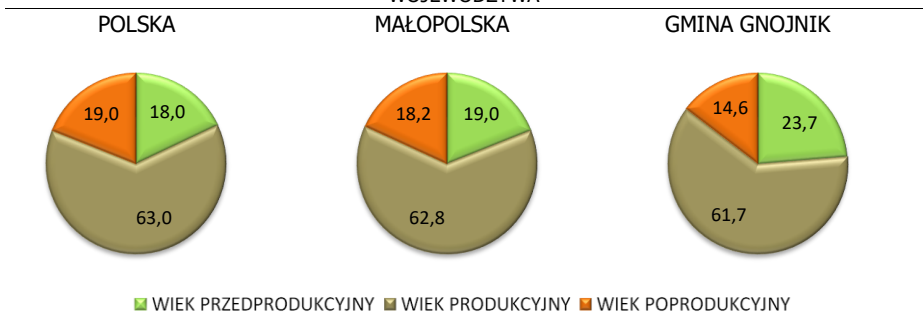
Struktura wieku wypada w gminie Gnojnik stosunkowo korzystnie. W porównaniu z krajem i województwem małopolskim, notuje się znacznie wyższy odsetek osób w wieku

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

przedprodukcyjnym (dzieci i młodzież) oraz porównywalny odsetek osób w wieku produkcyjnym. Stosunkowo niewielka jest liczba seniorów - 14,6%, podczas gdy średnia w województwie to 18,2%, a w kraju - 19%.

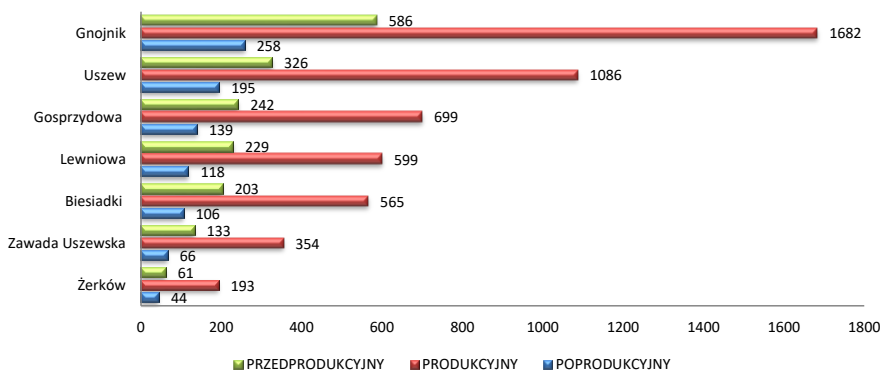
Wykres 2. STRUKTURA WIEKU MIESZKAŃCÓW GMINY GNOJNIK W 2015 ROKU NA TLE KRAJU I WOJEWÓDZTWA

Źródło: GUS

Analiza terytorialna pozwala stwierdzić, że struktura wieku w niemal wszystkich sołectwach jest podobna. Udział osób w wieku produkcyjnym waha się od 63 do 67%, liczba osób w wieku przedprodukcyjnym - od 20 do 24%, a w poprodukcyjnym - od 10 do 15%².

Wykres 3. STRUKTURA WIEKU MIESZKAŃCÓW SOŁECTW GMINY GNOJNIK W 2015 ROKU

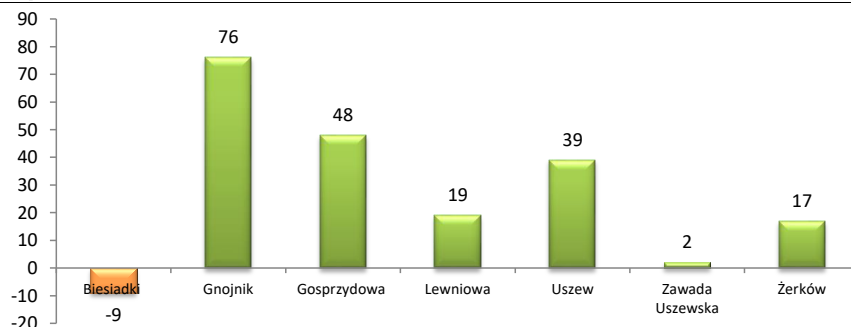
Źródło: Dane Urzędu Gminy Gnojnik

Ogólnym trendem w gminie jest wzrost liczby mieszkańców. Na przestrzeni lat 2011 - 2015 populacja zwiększyła się z 7692 do 7784 (wzrost o ok. 2,5%). Należy przy tym zauważyć, że jedynym sołectwem, w którym notowano spadek liczby mieszkańców były Biesiadki.

² W danych demograficznych pochodzących z GUS i Urzędu Gminy mogą wystąpić niewielkie różnice. Wynika to z zastosowania innej metodologii obliczeniowej. GUS przyjmuje, że ludność to ogół osób (ogółem lub według określonych cech) zameldowanych na pobyt stały w danej jednostce administracyjnej i rzeczywiście tam zamieszkujących oraz osób przebywających czasowo i zameldowanych w tej jednostce administracyjnej na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. ponad 2 miesiące). Natomiast dane z Urzędu Gminy uwzględniają osoby zameldowane.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

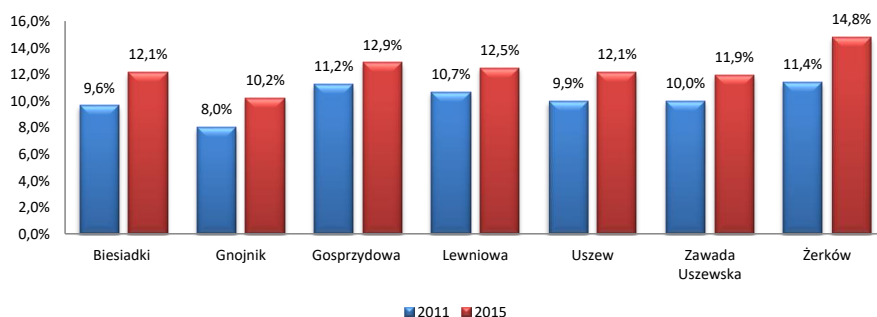
Wykres 4. WZROST LICZBY MIESZKAŃCÓW W SOŁECTWACH GMINY W LATACH 2011 - 2015

Źródło: Dane Urzędu Gminy Gnojnik, opracowanie własne

Pomimo opisanej wyżej korzystnej struktury wiekowej, w gminie obserwowany jest proces starzenia się społeczeństwa. Polega on na znacznym wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym, któremu towarzyszy spadek liczby dzieci i młodzieży.

Z przedstawionych poniżej danych wynika, że w latach 2011 - 2015 udział seniorów w strukturze wiekowej zwiększył się we wszystkich sołectwach, przy czym największy wzrost, wynoszący 3,4%, zanotowano w Żerkowie. W miejscowości tej zanotowano w tym samym okresie wzrost udziału w strukturze wiekowej dzieci i młodzieży wynoszący 2%. Wzrost w tej kategorii zanotowano również w Biesiadkach (0,8% w latach 2011 - 2015). W pozostałych sołectwach notowano spadki od 0,4% w Uszwi do 1,7% w Lewniowej.

Oznacza to, że sołectwa Gnojnik, Gosprzydowa, Lewniowa, Uszew i Zawada Uszewska spełniają obydwa kryteria (wzrost udziału seniorów i zmniejszenie udziału dzieci i młodzieży w strukturze wiekowej), pozwalające zakwalifikować je do obszarów o postępującym procesie starzenia się społeczeństwa.

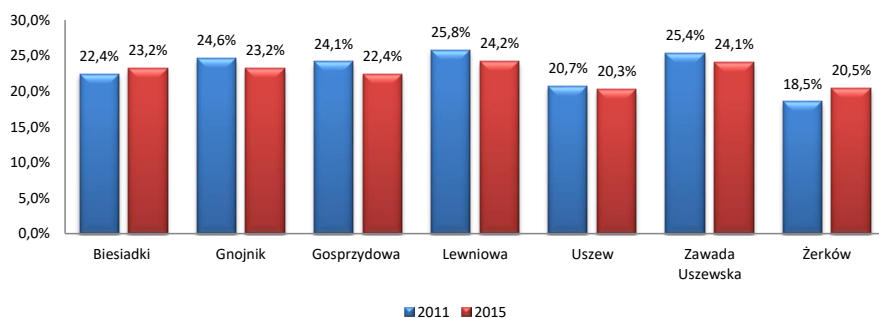
Wykres 5. UDZIAŁ OSÓB W WIEKU POPRODUKCYJNYM W POPULACJI - PORÓWNANIE DLA LAT 2011 I 2015

Źródło: Dane Urzędu Gminy Gnojnik, obliczenia własne

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Wykres 6. UDZIAŁ OSÓB W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM W POPULACJI - PORÓWNANIE DLA LAT 2011 I 2015

Źródło: Dane Urzędu Gminy Gnojnik, obliczenia własne

2.2 BEZROBOCIE

Dane przywoływane w dokumencie dotyczą bezrobocia rozumianego jako odsetek osób zarejestrowanych jako bezrobotne w grupie osób w wieku produkcyjnym. Bezrobotny zarejestrowany to osoba, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, niezatrudniona i niewykonywująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy i zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

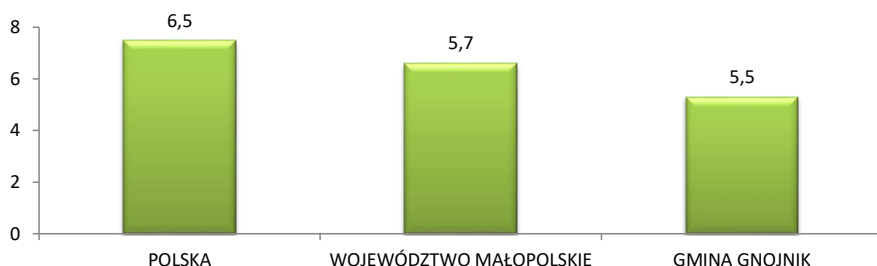
Poprawa parametrów gospodarczych w kraju wpłynęła na odczuwalną poprawę sytuacji materialnej gospodarstw domowych. W ciągu minionej dekady w kraju wyraźnie zmniejszyło się bezrobocie - obecny stały trend spadkowy notowany jest od 2013 roku.

2005 ROK		2015 ROK
	POLSKA	
11,4%	➔	6,5%
	MAŁOPOLSKA	
8,7%	➔	5,7%

W gminie Gnojnik notowana jest podobna tendencja. Bezrobocie liczone wg opisanej wyżej metodyki, zmniejszyło się w latach 2013 - 2015 z 7 do 5,5%.

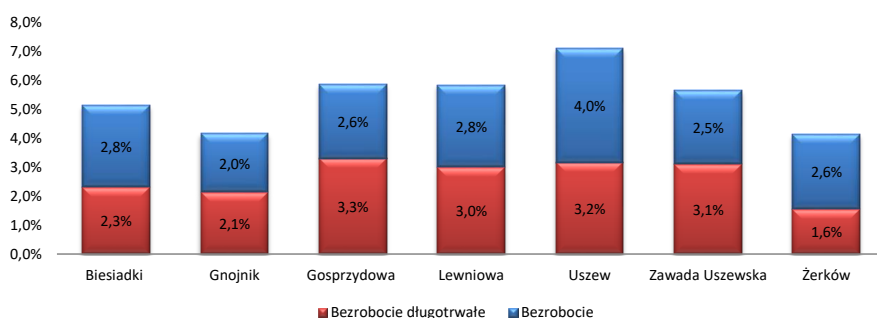
Wykres 7. UDZIAŁ ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH WŚRÓD OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM W 2015 r.

Źródło: GUS

Bezrobocie utrzymywało się w 2015 roku na nieco niższym poziomie niż średnio w kraju i województwie. Pod względem rozkładu terytorialnego, wahało się od 4,1% w miejscowości Gnojnik do 7,2% w miejscowości Uszew - było to jedyne sołectwo w Gminie, w którym parametr wyraźnie przekroczył średnią dla województwa małopolskiego i dla kraju. Łącznie w 2015 roku, bez pracy pozostawało w gminie 327 osób, z czego 157 stanowili długotrwale bezrobotni.

Wykres 8. UDZIAŁ ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH WŚRÓD OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM W SOŁECTWACH GMINY

Źródło: Dane Urzędu Gminy Gnojnik, opracowanie własne

BEZROBOCIE UKRYTE

Opisując bezrobocie na terenach wiejskich, należy mieć świadomość, że dane statystyczne są w tym przypadku mylące. Jak słusznie zauważają autorzy pracy "Bezrobocie - między diagnozą a działaniem"³, decydujące znaczenie dla opisu zjawiska mają przyjęte definicje. W przypadku rozdrobnionego rolnictwa, duża część osób pracuje kilka godzin w tygodniu. Oznacza to, że pomimo minimalnej aktywności, z perspektywy bezrobocia mierzonego metodą BAEL, są osobami pracującymi (w tym przypadku wystarczy, żeby dana osoba przez godzinę w tygodniu wykonywała pracę zarobkową). Ponadto w związku z faktem posiadania gospodarstwa rolnego, rolnicy najczęściej nie rejestrują się jako bezrobotni, co z kolei prowadzi do niedoszacowania bezrobocia rejestrowanego.

³ Bezrobocie - między diagnozą a działaniem, Koordynacja na rzecz aktywnej integracji, 2012

Szacunki przedstawione przez autorów publikacji "Polska Wieś 2014. Raport o stanie wsi" wskazują, że w strefie ukrytego bezrobocia pozostaje na polskiej wsi ok. 900 tys. osób⁴ W zestawieniu z liczbą mieszkańców obszarów wiejskich w wieku produkcyjnym (9,644 mln w 2015 roku), oznacza to bezrobocie ukryte na poziomie 9,3 % populacji osób w tej grupie wiekowej.

Z kolei, jak wskazują Włodzimierz Kołodziejczak i Feliks Wysocki, bezrobocie ukryte praktycznie nie występuje w pozostałych działach gospodarki. Wpływ miały na to restrukturyzacje i ograniczenie zatrudnienia w prywatyzowanych zakładach państwowych, a także dostosowanie zatrudnienia do potrzeb w innych obszarach, np. administracji publicznej⁵.

W szacunkach odnośnie bezrobocia ukrytego na wsi, przytoczeni autorzy idą dalej. Pomiedzy innymi, opisują wariant "radykalny" rynku pracy, tzn. docelowe średnie zatrudnienie w rolnictwie na poziomie 5% zatrudnionych w kraju (co odpowiada średniej Unii Europejskiej). Prowadzi ich to do wniosku, że w samej tylko Małopolsce bezrobocie ukryte wynosi 206 tys. osób. Oznacza to prawie 19% mieszkańców małopolskiej wsi w wieku produkcyjnym. Wariant łagodniejszy (docelowo 10% zatrudnienia w rolnictwie) wskazuje na ukryte bezrobocie na poziomie 13,1%.

Tabela 5. BEZROBOCIE WRAZ Z BEZROBOCIEM UKRYTYM W MAŁOPOLSCE - WARIANT ŁAGODNY I RADYKALNY

WARIANT RADYKALNY - 5% zatrudnienia w rolnictwie					
	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Zarejestrowani bezrobotni		Szacunkowe parametry bezrobocia ukrytego	
		Liczba	% populacji osób w wieku produkcyjnym	Bezrobotni (w tym bezrobocie ukryte)	Bezrobocie (w tym ukryte)
Wieś	1093423	63797	5,8	269797	24,7
Miasto	1012657	55804	5,5	55804	5,5
WARIANT ŁAGODNY - 10% zatrudnienia w rolnictwie					
	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Zarejestrowani bezrobotni		Szacunkowe parametry bezrobocia ukrytego	
		Liczba	% populacji osób w wieku produkcyjnym	Bezrobotni (w tym bezrobocie ukryte)	Bezrobocie (w tym ukryte)
Wieś	1093423	63797	5,8	206797	18,9
Miasto	1012657	55804	5,5	55804	5,5

Źródło: " Determinanty aktywności ekonomicznej ludności wiejskiej w Polsce ", GUS, obliczenia własne

Uwzględniając bezrobocie ukryte na wsi oraz jego brak w mieście, przeprowadzono symulację łącznego bezrobocia dla Małopolski i Gminy (wariant łagodny).

⁴ Polska Wieś 2014. Raport o stanie wsi, pod red. naukową Iwony Nurzyńskiej i Walentego Poczty, wyd. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2014

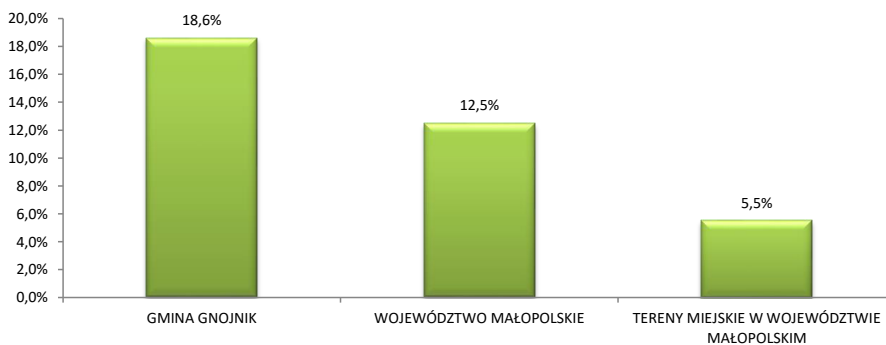
⁵ Determinanty aktywności ekonomicznej ludności wiejskiej w Polsce, Włodzimierz Kołodziejczak i Feliks Wysocki, Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

Tabela 6. SZACUNKOWY POZIOM BEZROBOCIA W MAŁOPOLSCE Z UWZGLĘDNIENIEM BEZROBOCIA UKRYTEGO

WARIANT ŁAGODNY - 10% zatrudnienia w rolnictwie					
	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Zarejestrowani bezrobotni		Szacunkowe parametry bezrobocia ukrytego	
		Liczba	% populacji osób w wieku produkcyjnym	Bezrobotni (w tym bezrobocie ukryte)	Bezrobocie (w tym ukryte)
Wieś	1093423	63797	5,8	206797	18,9
Miasto	1012657	55804	5,5	55804	5,5
Łącznie	2106080	119601	5,7	262601	12,5

Źródło: " Determinanty aktywności ekonomicznej ludności wiejskiej w Polsce ", GUS, obliczenia własne

Wykres 9. SZACUNKOWY POZIOM BEZROBOCIA W MAŁOPOLSCE I GMINIE GNOJNIK Z UWZGLĘDNIENIEM BEZROBOCIA UKRYTEGO

Źródło: " Determinanty aktywności ekonomicznej ludności wiejskiej w Polsce ", GUS, obliczenia własne

Jak wynika z powyższych szacunków, jeśli wziąć pod uwagę bezrobocie ukryte, łączna skala bezrobocia przewyższa w gminie średnie parametry Małopolski o 1/3 (uwzględniono ukryte bezrobocie).

W analizie zrezygnowano z szacowania poziomu bezrobocia ukrytego odrębnie dla miejscowości gminy. Wynika to z faktu, iż obliczenia statystyczne prowadzone dla populacji poszczególnych sołectw (liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym od 193 do 1682) obciążone byłyby zbyt dużym błędem. Przyjmuje się, że określenie dokładnego poziomu bezrobocia ukrytego możliwe jest wyłącznie dzięki badaniu o charakterze spisu powszechnego.

Wskazówką dla określenia skali zjawiska może być struktura gospodarcza, zwłaszcza liczba przedsiębiorstw, w tym powstałych w ostatnich latach, świadcząca o zmieniającym się modelu gospodarczym.

Można zatem założyć, że niższy poziom bezrobocia ukrytego występuje w miejscowościach Gnojnik i Uszew, a wyższy - w pozostałych (dane odnośnie liczby przedsiębiorstw przedstawiono w dalszej części opracowania).

2.3 UBÓSTWO I POMOC SPOŁECZNA

"Ubóstwo" nie jest terminem jednoznacznym. Zasadniczo wyróżnia się jego dwa typy: ubóstwo absolutne, rozumiane jako brak możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych czy społecznych oraz ubóstwo relatywne - w tym przypadku bierze się pod uwagę dystans dzielący poziom życia jednostki czy gospodarstwa domowego od średniego poziomu życia na danym obszarze.

Pomimo złożoności pojęcia, wciąż podstawowym parametrem określającym poziom ubóstwa jest skala dochodów. Tzw. ustawowa granica ubóstwa aktualizowana jest co 3 lata na drodze rozporządzenia Rady Ministrów⁶, stanowiącego uszczegółowienie zapisów Ustawy z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Od 1 października 2015 roku obowiązującymi kryteriami dochodowymi są:

- dla osoby samotnie gospodarującej – dochód w wysokości 634 zł,
- dla osoby w rodzinie – dochód w wysokości 514 zł;

POMOC SPOŁECZNA

Za pomoc społeczną w gminie, stanowiącą główne narzędzie przeciwdziałania ubóstwu, odpowiada Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, działający na podstawie Ustawy z dn. 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Podstawę i opis możliwych przyczyn udzielenia pomocy społecznej stanowi art. 7 Ustawy. Poza ubóstwem, do najważniejszych przyczyn zalicza się: bezdomność, bezrobocie, alkoholizm i niepełnosprawność.

Oznacza to, że fakt korzystania z pomocy społecznej nie jest tożsamy z doświadczaniem ubóstwa. W 2014 roku ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało prawie 8% ludności kraju (2,95 mln ludzi), z czego jedynie 2,05 mln żyło w rodzinach, spełniających kryterium dochodowe ubóstwa.

Jak wynika z analizy GUS pn. "Ubóstwo w Polsce w latach 2013 i 2014", najbardziej zagrożoną grupą są dzieci i młodzież. Ponad 10% z nich żyje w skrajnym ubóstwie, podczas gdy analogiczny współczynnik dla osób w wieku produkcyjnym wynosi 7%, a dla osób w wieku poprodukcyjnym - 4,3%. Stąd w polityce społecznej przewidziano odrębne narzędzia dla przeciwdziałania zjawisku właśnie wśród najmłodszych, przede wszystkim zasiłki na dziecko.

Zasiłek na dziecko uzależniony jest przede wszystkim od spełnienia kryterium dochodowego - średnie dochody na osobę w rodzinie nie mogą przekraczać 674 zł lub 764 zł, w przypadku dziecka niepełnosprawnego.

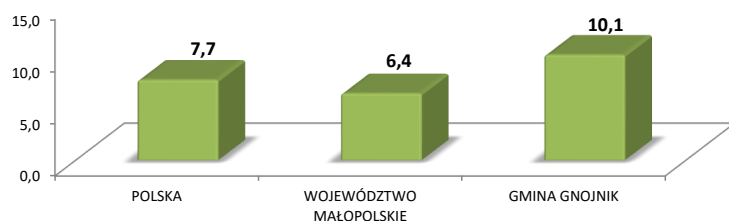
Notowana w ostatnich latach poprawa sytuacji gospodarczej miała wpływ na malejące zapotrzebowanie na pomoc społeczną, której zasięg zmniejszył się w latach 2009 - 2014 z 9,1 do 7,7% w skali kraju oraz z 7,3% do 6,4% w Małopolsce.

⁶ ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Jeśli brać pod uwagę teren całej gminy Gnojnik, notuje się większy niż przeciętnie odsetek osób otrzymujących pomoc w ramach opieki społecznej - 10,1% wobec wymienionych wyżej 7,7% w Polsce i 6,4% w Małopolsce.

Wykres 10. ODSETEK OSÓB OTRZYMUJĄCYCH POMOC SPOŁECZNĄ (PONIŻEJ I POWYŻEJ KRYTERIUM DOCHODOWEGO)

Źródło: GUS

W 2015 roku wydano w gminie Gnojnik 359 decyzji o przyznaniu pomocy rodzinie. Najwięcej, bo 112 decyzji motywowanych było ubóstwem. Częstymi przyczynami udzielania pomocy były też bezrobocie, długotrwała i ciężka choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Przeciętnie na 1000 mieszkańców podjęto 45,5 decyzji o udzieleniu pomocy, przy średniej dla województwa małopolskiego - 56,5 interwencji. Największe zapotrzebowanie na pomoc wykazywały rodziny z sołectwa Biesiadki.

Tabela 7. PRZYCZYNY PRYZNANIA POMOCY RODZINIE (NA PODSTAWIE DECYZJI)

ULICA / PODSTAWA PRYZNANIA POMOCY	LICZBA MIESZKAŃCÓW	UBÓSTWO	STEROCTWO	BEZRADNOŚĆ	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	BEZRBOCIE	NIEPĘŁNOSPRAWNOŚĆ	DLUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUNICZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO – OGÓLEM	PRZEMOC W RODZINIE	ALKOHOLIZM	MARKOMANIA	TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	TRUDNOŚCI INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCYHOŹCY LUB OCHRONĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ	ZDARZENIE LOSOWE	SYTUACJA KRYZYSOWA	LICZBA INTERWENCJI	LICZBA INTERWENCJI / 1000 MIESZKAŃCÓW
Biesiadki	874	18	0	0	0	6	8	19	14	0	3	0	0	0	0	0	68	77,8
Gnojnik	2526	12	0	0	0	19	8	16	7	0	6	0	0	0	1	0	69	27,3
Gosprzydowa	1080	27	0	0	0	10	6	12	7	0	2	0	0	0	1	0	65	60,2
Lewniowa	946	24	0	0	0	7	3	8	8	0	5	0	0	0	1	0	56	59,2
Uszew	1607	23	0	0	0	15	1	6	19	0	0	0	1	0	1	0	66	41,1
Zawada Uszewska	553	8	0	0	0	8	0	7	6	0	1	0	0	0	0	0	30	54,2
Żerków	298	0	0	0	0	2	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	5	16,8
Razem	7884	112	0	0	0	67	26	68	64	0	17	0	1	0	4	0	359	45,5

Źródło: GOPS w Gnojniku

Pomoc społeczna ma w gminie specyficzny charakter - w zdecydowanie większej niż przeciętnie skali dotyczy obszaru wychowania, a mniejszej np. niepełnosprawności. Łączyć należy to ze strukturą wieku - jak opisywano wcześniej, w gminie mieszka duża liczba dzieci i młodzieży oraz stosunkowo niewielu seniorów.

Zjawisko to obrazuje stosunek liczby przyznanych zasiłków ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego do liczby mieszkańców. O ile w Polsce wynosi on 0,53%, a w Małopolsce - 0,59%, w całej gminie wynosi 0,81%, przy czym jest zdecydowanie wyższy w poszczególnych miejscowościach.

Tabela 8. WSPÓŁCZYNNIK POMOCY SPOŁECZNEJ PRYZNAWANEJ ZE WZGLĘDU NA BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUNICZO-WYCHOWAWCZYCH W SOŁĘCTWACH GMINY, WOJEWÓDZTWIE I KRAJU

Polska	0,53%	GINA GNOJNIK	0,81%
		BIESIADKI	1,60%
		USZEW	1,18%
		ZAWADA USZEWSKA	1,08%
Małopolska	0,59%	ŻERKÓW	1,01%
		LEWNIOWA	0,85%
		GOSPRZYDOWA	0,65%
		GNOJNIK	0,28%

Źródło: GUS, GOPS w Gnojniku, obliczenia własne

Analogiczny współczynnik dla pomocy społecznej udzielanej ze względu na niepełnosprawność jest trzykrotnie niższy niż średnio w Polsce i województwie małopolskim.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Tabela 9. WSPÓŁCZYNNIK POMOCY SPOŁECZNEJ PRZYZNAWANEJ ZE WZGLĘDU NA NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ W SOŁECTWACH GMINY, WOJEWÓDZTWIE I KRAJU

Polska	1,06%	GMINA GNOJNIK	0,33%
		BIESIADKI	0,92%
		GOSPRZYDOWA	0,56%
		LEWNIOWA	0,32%
Małopolska	0,95%	GNOJNIK	0,32%
		USZEW	0,06%
		ZAWADA USZEWSKA	0,00%
		ŻERKÓW	0,00%

Źródło: GUS, GOPS w Gnojniku, obliczenia własne

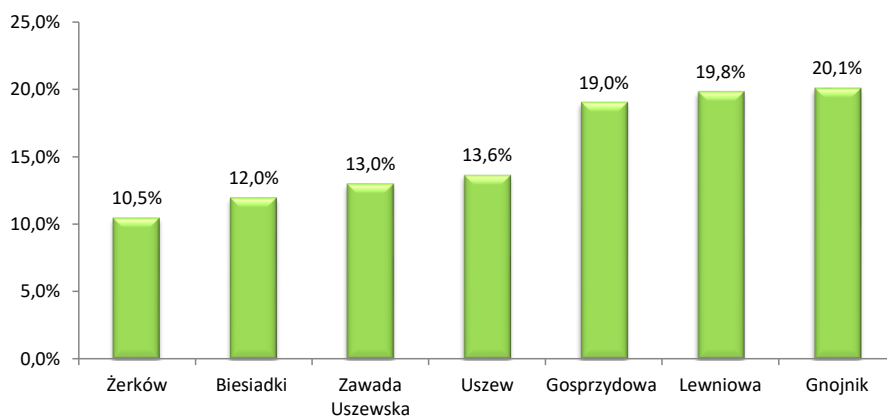
23

WSPARCIE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

Dane dotyczące wsparcia w ramach pomocy społecznej, uzupełniono danymi dot. wsparcia dla dzieci i młodzieży w ramach Programu 500+. Zasady Programu uwzględniają przyznanie wsparcia na pierwsze dziecko, o ile rodzina spełnia kryterium dochodowe, tj. dochód na jedną osobę nie przekracza 800 zł miesięcznie.

Łącznie w 2016 roku wsparcie w ramach Programu przyznano 411 osobom małoletnim, przy czym liczba gospodarstw domowych w gminie wynosi 2479. Poniżej przedstawiono udział gospodarstw domowych otrzymujących pomoc na pierwsze dziecko, w poszczególnych sołectwach.

Wykres 11. UDZIAŁ GOSPODARSTW DOMOWYCH OTRZYMUJĄCYCH WSPARCIE "NA PIERWSZE DZIECKO" W PROGRAMIE 500+

Źródło: UG Gnojnik, opracowanie własne

2.4 EDUKACJA I OPIEKA NAD DZIEĆMI

Zakres edukacji publicznej należy do zadań własnych gminy, co wynika z art. 7 Ustawy z dn. 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Podstawowym dla organizacji szkolnictwa aktem jest Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Z Ustawy wynika nie tylko obowiązek zapewnienia odpowiedniej infrastruktury w granicach gminy, ale też

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

zlokalizowania jej w odpowiedniej odległości od miejsca zamieszkania uczniów. Zgodnie z postanowieniami art. 17 ust. 2 Ustawy, droga dziecka do placówki szkolnej nie może przekraczać 3 km (w przypadku dzieci uczęszczających do przedszkoli i uczniów klas I-IV szkół podstawowych) i 4 km w przypadku uczniów V i VI klasy szkoły podstawowej i gimnazjum. W przeciwnym wypadku, gmina zobowiązana jest do zorganizowania bezpłatnego transportu lub zwrotu kosztów przejazdu dziecka środkami transportu publicznego.

W gminie działają następujące publiczne placówki przedszkolne i edukacyjne:

Gnojnik:

- Publiczne Przedszkole w Gnojniku
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Gnojniku
- Publiczne Gimnazjum im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Gnojniku

Uszew:

- Publiczne Przedszkole w Uszwi
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Władysława Jagiełły w Uszwi
- Publiczne Gimnazjum im. Królowej Jadwigi w Uszwi

Lewniowa:

- Zespół Szkół i Przedszkola im. Ks. Jana Twardowskiego w Lewniowej (przedszkole, szkoła podstawowa i powstałe w 2015 r. gimnazjum)

Biesiadki:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny im. św. Stanisława Kostki w Biesiadkach (szkoła podstawowa)

Gosprzydowa:

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Gosprzydowej

W gminie działa ponadto jeden niepubliczny żłobek "Delfinek", powstały w 2014 roku i gwarantujący dzieciom 32 miejsca⁷. Zgodnie z danymi GUS, w 2015 roku, opieką objętych było w gminie 6,5% dzieci. Jest to poziom porównywalny z tym, jaki notowany jest w kraju i w województwie Małopolskim (odpowiednio 6,8% i 6,3%).

Punktem docelowym dla jednostek samorządu terytorialnego, odnośnie zapewnienia dzieciom opieki i wychowania przedszkolnego są jednak tzw. cele barcelońskie, uzgodnione na poziomie europejskim i zakładające zabezpieczenie 33% miejsc w żłobkach dla dzieci w wieku 0-3 lat oraz 90% w przedszkolach dla dzieci w wieku przedszkolnym⁸. Oznacza to, że statystycznie dobry poziom zabezpieczenia miejsc w żłobkach w gminie Gnojnik wynika nie z sytuacji obiektywnej, ale z niskiego poziomu realizacji usług w tym zakresie w całym kraju.

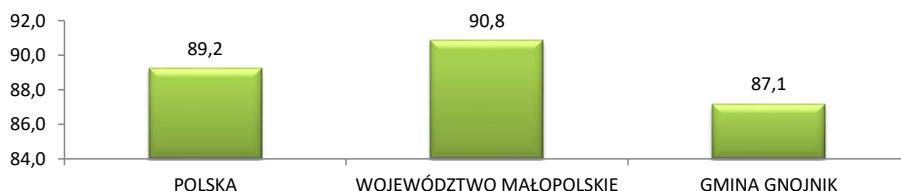
⁷ Rejestr żłobków i klubów dziecięcych prowadzących działalność na terenie gminy gnojnik, bip.malopolska.pl/uggnojnik

⁸ „Cele barcelońskie. Rozwój struktur opieki nad dziećmi w Europie na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu”

Odsetek dzieci w wieku 4-6 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym jest nieco niższy niż przeciętnie - wynosi 87,1%, podczas gdy średnia w województwie to 90,8%.

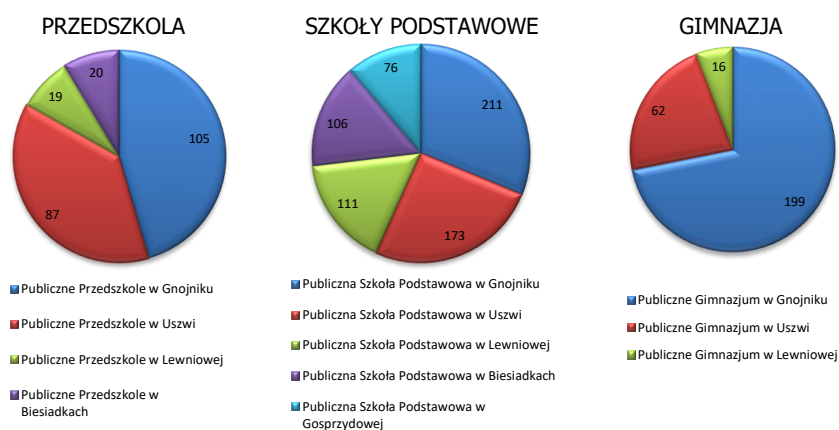
Wykres 12. ODSETEK DZIECI W WIEKU 4-6 LAT OBJĘTYCH WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM W KRAJU, WOJEWÓDZTWIE I GMINIE

Źródło: GUS

Największymi pod względem liczby uczniów placówkami są szkoły w miejscowości Gnojnik. W 2015 roku do SP w Gnojniku uczęszczało 211 uczniów, a do gimnazjum - 199. Najmniejszą pod względem liczebności placówką było utworzone w 2015 roku gimnazjum w Lewniowej (16 uczniów).

Wykres 13. ZESTAWIENIE PRZEDSZKOLI I SZKÓŁ W GMINIE GNOJNIK

Źródło: Dane Urzędu Gminy Gnojnik

Poziom nauczania w poszczególnych placówkach najczęściej mierzony jest na jeden z dwóch sposobów; przy pomocy danych statystycznych dotyczących wyników egzaminów lub skali staminowej, pozwalającej określić, jaki wynik uzyskał uczeń na tle innych zdających.

Dla przedstawienia poziomu wyników uczniów porównano średnie wyników egzaminów (sprawdzian po 6. klasie szkoły podstawowej i egzamin gimnazjalny). Ze względu na stosunkowo niewielką liczbę zdających, uniemożliwiająca efektywne porównanie wyników metodami statystycznymi, przedstawiono średnie dla lat 2011 - 2015. Dla egzaminów gimnazjalnych podano średnie wyniki z części humanistycznej, matematyczno-przyrodniczej i językowej w zakresie języka angielskiego na poziomie podstawowym.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Tabela 10. WYNIKI SPRAWDZIANU PO 6. KLASIE W SZKOŁACH GMINY GNOJNIK W LATACH 2011 - 2015

SZKOŁA / SOŁECTWO	WYNIKI SPRAWDZIANU PO SZKOLE PODSTAWOWEJ W LATACH 2014 - 2016			ŚREDNI % WYNIK SPRAWDZIANU PO SZKOLE PODSTAWOWEJ LATACH 2011 - 2016
	2014	2015	2016	
Publiczna Szkoła Podstawowa w Gnojniku	67	70	57	64,7
Publiczna Szkoła Podstawowa w Uszwi	56	64	66	62,0
Publiczna Szkoła Podstawowa w Lewniowej	61	67	66	64,7
Publiczna Szkoła Podstawowa w Biesiadekach	81	76	82	79,7
Publiczna Szkoła Podstawowa w Gosprzydowej	59	56	57	57,3
GMINA	64	67	65	65,3

Źródło: OKE Kraków, opracowanie własne

Tabela 11. WYNIKI EGZAMINU GIMNAZJALNEGO W SZKOŁACH GMINY GNOJNIK W LATACH 2011 - 2015

SZKOŁA / SOŁECTWO	WYNIKI SPRAWDZIANU PO SZKOLE PODSTAWOWEJ W LATACH 2014 - 2016			ŚREDNI % WYNIK EGZAMINU GIMNAZJALNEGO W LATACH 2014 - 2016
	2014	2015	2016	
Publiczne Gimnazjum w Gnojniku				53,92
	52,82	55,02	51	
Publiczne Gimnazjum w Uszwi	58,90	61,64	51,20	57,25
GMINA	55,86	58,33	51,1	55,58

Zdecydowanie najlepsze wyniki w ostatnich latach notowano w Szkole Podstawowej w Biesiadekach. Statystycznie dzieci na sprawdzianie po 6. klasie uzyskiwały niemal 80% punktów, tj. ponad 14% więcej niż średnio w gminie. Najslabszy wynik uzyskiwano w Gosprzydowej – 8% poniżej średniej.

Jak wskazano wyżej, analiza danych statystycznych odnośnie końcowych wyników egzaminów może być tylko częściową wskazówką (zwłaszcza, kiedy mamy do czynienia z ograniczoną liczbą zdających). W takich sytuacjach z pomocą przychodzi współczynnik edukacyjnej wartości dodanej (EWD), pozwalający porównać wyniki uczniów na początku i na końcu nauki w danej placówce. Dzięki temu minimalizuje się wpływ takich czynników jak kapitał kulturowy wyniesiony z domu lub możliwości finansowania dodatkowych zajęć przez rodziców, a wysuwa się na pierwszy plan poziom nauczania w danej szkole.

Tabela 12. MODEL EDUKACYJNEJ WARTOŚCI DODANEJ

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

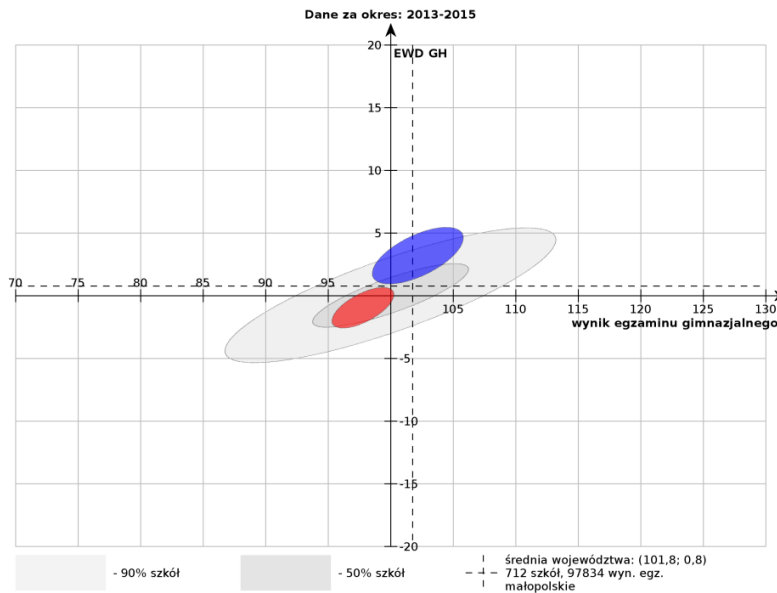

KAPITAŁ KULTUROWY UCZNIÓW WYNIESIONY Z DOMU	SŁABE WYNIKI W NAUCE	ŚREDNIE WYNIKI W NAUCE	DOBRE WYNIKI W NAUCE
WYSOKI	EWD - UJEMNY (BARDZO NISKI)	EWD - UJEMNY	EWD - DODATNI
NISKI	EWD - NEUTRALNY	EWD - DODATNI	EWD - DODATNI (WYSOKI)

Źródło: <http://ewd.edu.pl>, Instytut Badań Edukacyjnych

W Polsce EWD oblicza się przede wszystkim dla gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Poniżej przedstawiono parametr dla obydwu gimnazjów działających w gminie w latach 2013 - 2015. Wykorzystano przy tym materiały graficzne Instytutu Badań Edukacyjnych.

Wykres 14. EDUKACYJNA WARTOŚĆ DODANA GIMNAZJÓW W GMINIE GNOJNIK W ZAKRESIE PRZEDMIOTÓW HUMANISTYCZNYCH

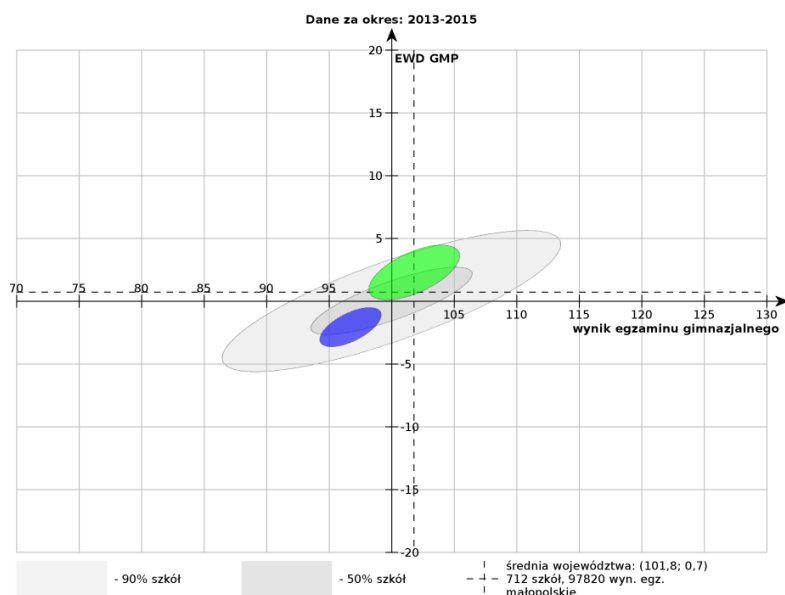
- Publiczne Gimnazjum im. Królowej Jadwigi w Uszwi
- Publiczne Gimnazjum w Gnojniku

Źródło: <http://ewd.edu.pl>, Instytut Badań Edukacyjnych

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Wykres 15. EDUKACYJNA WARTOŚĆ DODANA GIMNAZJÓW W GMINIE GNOJNIK W ZAKRESIE PRZEDMIOTÓW MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZYCH

28

- Publiczne Gimnazjum im. Królowej Jadwigi w Uszwi
- Publiczne Gimnazjum w Gnojniku

Źródło: <http://ewd.edu.pl>, Instytut Badań Edukacyjnych

Przedstawione wyżej dane odnośnie EWD potwierdzają wcześniejsze wnioski płynące z analizy średnich wyników egzaminów. Publiczne Gimnazjum w Uszwi, w którym osiągnęte są nieco niższe niż przeciętne wyniki egzaminów, charakteryzuje się dodatnią EWD. Pod tym względem plasuje się ono nieco powyżej średniej w województwie. Natomiast Publiczne Gimnazjum w Gnojniku, w którym wyniki egzaminów są znacznie poniżej przeciętnej, posiada ujemny współczynnik EWD, o wartościach znacznie poniżej średniej w Małopolsce.

Poziom nauczania w konkretnej placówce ma wpływ na sytuację społeczną w obszarach, z których pochodzą dzieci i młodzież. Nie należy zatem utożsamiać lokalizacji szkoły z lokalizacją deficytu społecznego. Jest to istotne zwłaszcza w przypadku 3 gimnazjów, do których uczęszczają uczniowie z 7 sołectw.

Młodzież przypisana jest do poszczególnych placówek zgodnie z zasadami określonymi w odpowiedniej uchwale Rady Gminy Gnojnik. Podstawowymi kryteriami rekrutacji są: fakt wcześniejszego uczęszczania do przedszkola lub szkoły podstawowej w tym samym miejscu, fakt uczęszczania do szkoły rodzeństwa i odległość szkoły od miejsca zamieszkania lub miejsca pracy rodziców⁹.

⁹ UCHWAŁA NR XIV/127/16 RADY GMINY GNOJNIK z dnia 18 lutego 2016 r.

W związku z tym należy uznać, że poziom kształcenia w:

1. Gimnazjum w Gnojniku wpływa na sytuację społeczną młodzieży z: Gnojnika, Gosprzydowej, Biesiadek, Żerkowa, a także częściowo Zawady Uszewskiej i Lewniowej.
2. Gimnazjum w Uszwi wpływa na sytuację społeczną młodzieży z Uszwi i częściowo Zawady Uszewskiej.

Do nowopowstałego gimnazjum w Lewniowej uczęszcza młodzież z Lewniowej.

2.5 PRZESTĘPCZOŚĆ

Na ogólny poziom i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców wpływają przede wszystkim poziom przestępczości oraz sposób organizacji przestrzeni publicznej, zwłaszcza odnośnie dostosowania sieci drogowej. Temat bezpieczeństwa na drogach został omówiony w dalszej części opracowania.

Poziom przestępczości w kraju systematycznie się obniża. Dotyczy to przestępstw ciężkich (np. liczba pobić obniżyła się w latach 2011 - 2015 o 48%), ale też mniej poważnych, ale przez to, że częstszych - bardziej dolegliwych. Przykładowo liczba kradzieży obniżyła się w analogicznym okresie o 30%, a kradzieży z włamaniem o 17%.

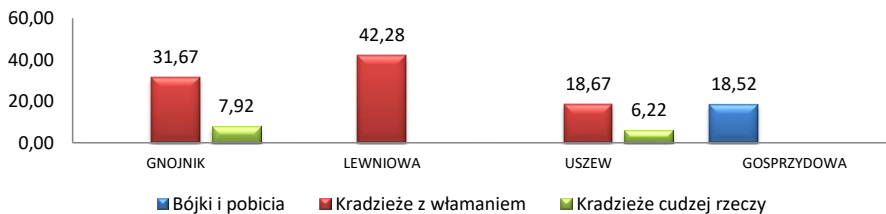
Tabela 13. LICZBA PRZESTĘPSTW W GMINIE GNOJNIK W 2015

	BÓJKI I POBICIA	KRADZIEŻE Z WŁAMANIEM	KRADZIEŻE CUDZEJ RZECZY
GNOJNIK	0	8	2
BIESIADKI	0	0	0
LEWNIOWA	0	4	0
ZAWADA USZEWSKA	0	0	0
USZEW	0	3	1
GOSPRZYDOWA	2	0	0
ŻERKÓW	0	0	0

Źródło: www.statystyka.policja.pl, Komenda Powiatowa Policji w Brzesku, opracowanie własne

Chociaż dane statystyczne, ze względu na niewielki obszar i liczbę mieszkańców, mogą mieć w przypadku gminy tylko wartość poglądową, widoczne są niepokojące tendencje. Miejscowo notowane jest nasilenie dolegliwych przestępstw, zwłaszcza włamań i kradzieży (miejscowości Lewniowa, gdzie poziom tej kategorii przestępstw niemal dwukrotnie przekroczył średnią w kraju, a także Gnojnik, gdzie zjawisko to nasilało się w ostatnich latach, aby w 2015 roku przekroczyć średnią krajową o 30%). W ostatnich latach przestępczość notowana była również w Uszwi, ale w 2015 roku jej poziom nieco się obniżył.

Wykres 16. WYBRANE WSPÓŁCZYNNIKI PRZESTĘPCZOŚCI W GMINIE GNOJNIK – PRZESTĘPSTWA W PRZELICZENIU NA 10 TYS MIESZKAŃCÓW

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Brzesku, opracowanie własne

30

2.6 KAPITAŁ SPOŁECZNY

Kapitał społeczny można zdefiniować za Francisem Fukuyamą jako „zestaw nieformalnych wartości i norm etycznych wspólnych dla członków określonej grupy i umożliwiających im skuteczne współdziałanie”. Wspólne wartości wzmacniają zaufanie, a to z kolei pozwala wspólnocie działać bardziej skutecznie.

W społeczeństwach zachodnich, przejawem współdziałania obywateli na poziomie lokalnym są przede wszystkim zaangażowanie w sprawy samorządu lokalnego i aktywność w ramach organizacji pozarządowych.

Jak podkreślono w opracowanym w 2015 roku raporcie "Państwo i my. Osiem grzechów głównych Rzeczypospolitej" pod redakcją prof. Jerzego Hausnera, pomimo częstych dysfunkcji, instytucje samorządu lokalnego cieszą się pozytywnymi recenzjami blisko 2/3 obywateli.

Tabela 14. OCENA WŁADZ SAMORZĄDOWYCH W POLSCE W LATACH 2011 - 2015

Ocena władz miasta/gminy	2011	2012	2013	2014	2015
Dobra	65 - 69%	60 - 63%	56 - 62%	59 - 65%	63%
Zła	20 - 24%	26 - 29%	27 - 34%	25 - 30%	23%

Źródło: "Państwo i my. Osiem grzechów głównych Rzeczypospolitej", CBOS

Parametrem, który służy najczęściej do opisu zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej i kraju jest frekwencja wyborcza. W poniższej tabeli podano wybrane dane odnośnie frekwencji w gminie i sołectwach, zgodnie z poziomem udostępniania ich przez Państwową Komisję Wyborczą.

Tabela 15. FREKWENCJA WYBORCZA W GNOJNIKU W WYBORACH Z LAT 2014 - 2015

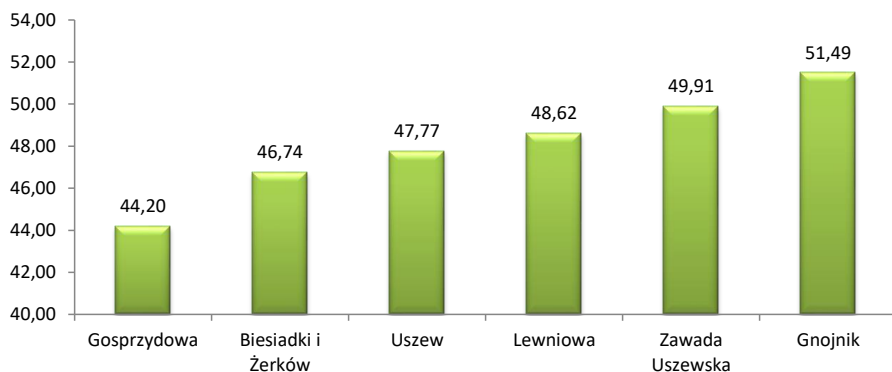
WYBORY	Parlamentarne (sejm) - 2015 [%]		Prezydenckie - 2015 [%]		Do Parlamentu Europejskiego - 2014 [%]		Samorządowe - 2014 [%]	
	sołectwa	województwo	sołectwa	województwo	gmina	województwo	sołectwa	województwo
Biesiadki i Żerków	51,05	54,9	57,59	58,88	24,05	27,61	54,27	48,45
Gnojnik	57,5		61,72					
Gosprzydowa	45,28		54,11					
Lewniowa	52,88		61,65					
Uszew	49,88		57,01					
Zawada Uszewska	54,57		56,71					
Gmina	51,86		58,13				58,44	

Źródło: www.pkw.gov.pl

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Wykres 17. ŚREDNIA FREKWENCJA WYBORCZA W SOŁĘTWAH GMINY GNOJNIK (2014 - 2015 r.)

Widoczne w gminie są następujące tendencje:

- mieszkańcy gminy głosują w zdecydowanie większej liczbie w wyborach samorządowych,
- w wyborach ogólnokrajowych notuje się niższą lub podobną frekwencję, jak w województwie małopolskim,
- sołectwami o najniższej frekwencji wyborczej w gminie są Gosprzydowa, Uszew i Biesiadki.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W gminie Gnojnik działa 9 stowarzyszeń i 2 oddziały terenowe stowarzyszeń o większym zasięgu działania. Działają ponadto ochotnicze straże pożarne oraz kluby sportowe. Łącznie 22 instytucje społeczeństwa obywatelskiego.

Dla określenia współczynnika samoorganizacji uwzględniono poniższe organizacje w przeliczeniu na 1000 os.

Tabela 16. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE W SOŁĘTWAH GMINY GNOJNIK

LOKALIZACJA	ORGANIZACJA	LICZBA ORGANIZACJI	LICZBA ORGANIZACJI / 1000 MIESZKAŃCÓW
Zawada Uszewska	Ochotnicza Straż Pożarna w Zawadzie Uszewskiej	2	3,61
	Stowarzyszenie "Wieś Naszych Marzeń"		
Gnojnik	Stowarzyszenie "Gnojnik Mam Na Myśli"	7	2,77
	Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku "GLOBUS"		
	Stowarzyszenie Regiony Nowych Szans VESNA		
	Stowarzyszenie Na Rzecz Pomocy Potrzebującym i Zapobiegania Patologiom Społecznym "Pomocna Dłoń"		
	Uczniowski Klub Sportowy "Max-Sport" w Gnojniku		
	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Gnojnik "Aktywni"		

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

	Ochotnicza Straż Pożarna w Gnojniku		
Biesiadki	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Biesiadki "Tradycja i Rozwój"	2	2,29
	Ochotnicza Straż Pożarna w Biesiadkach		
Lewniowa	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Lewniowa "Z Nami Łatwiej"	4	4,22
	Ludowy Klub Sportowy w Lewniowej		
	Ludowy Klub Sportowy "Orzeł" Lewniowa		
	Ochotnicza Straż Pożarna w Lewniowej		
Gosprzydowa	Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Gosprzydowskiej	3	2,78
	Ludowy Klub Sportowy "Tęcza" w Gosprzydowej		
	Ochotnicza Straż Pożarna w Gosprzydowej		
Uszew	Stowarzyszenie "Łączy nas Uszew"	3	1,87
	Ludowy Klub Sportowy		
	Ochotnicza Straż Pożarna w Uszwi		
Żerków	Ochotnicza Straż Pożarna w Żerkowie	1	3,36
GMINA	9 organizacji pozarządowych	22	2,79

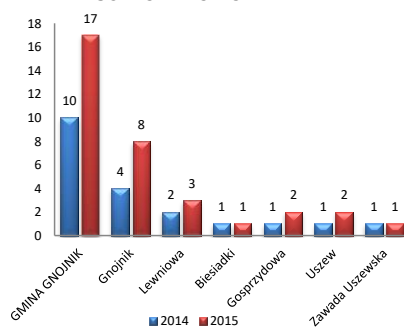
Źródło: www.gnojnik.pl, http://fakty.ngo.pl, opracowanie własne

UCZESTNICTWO W KULTURZE

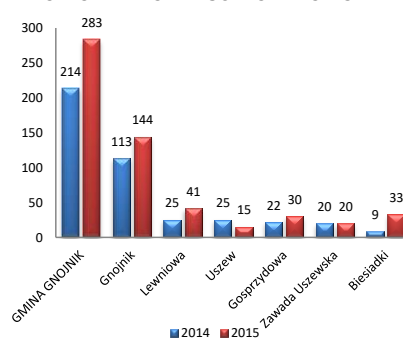
Dla opisu oferty kulturalnej przyjęto współczynnik, bazujący na liczbie mieszkańców danego sołectwa i liczbie kół kulturalnych, istniejących w poszczególnych miejscowościach.

Warto zwrócić uwagę, że na przestrzeni lat 2014 - 2015, nastąpił w gminie dynamiczny rozwój w obszarze kultury. Liczba kół działających w poszczególnych podmiotach niemal podwoiła się. Wyraźnie wzrosła też liczba członków kół.

Wykres 18. LICZBA KÓŁ KULTURALNYCH W SOŁECTWACH GMINY

Wykres 19. LICZBA CZŁONKÓW KÓŁ KULTURALNYCH W SOŁECTWACH GMINY

Źródło: GUS

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Mieszkańcy korzystają z publicznej oferty kulturalnej w dużym zakresie. W poniższej tabeli przedstawiono współczynnik uczestnictwa w kulturze, stanowiący stosunek liczby uczestników kół kultury do liczby mieszkańców.

Średnio dla terenu całej gminy współczynnik wyniósł w 2015 roku - 3,64%. W tym samym czasie w kraju wynosił 1,3%, a w województwie małopolskim - 1,4%.

Co ważne, niewystarczający poziom uczestnictwa notowany jest w Uszwi. Pomimo tego, że miejscowość pod względem populacji ustępuje jedynie Gnojnikowi, działają tu jedynie dwa koła kultury, w których pracach uczestniczyło w 2015 roku 15 osób (mniej niż w latach poprzednich).

Tabela 17. POZIOM UCZESTNICTWA W KULTURZE W SOŁECTWACH GMINY GNOJNIK

SOŁECTWO	LICZBA MIESZKAŃCÓW	UCZESTNICY KÓŁ KULTURALNYCH	WSPÓŁCZYNNIK UCZESTNICTWA W KULTURZE
Gnojnik	2526	144	5,70%
Biesiadki	874	33	3,78%
Lewniowa	946	41	4,33%
Uszew	1607	15	0,93%
Gosprzydowa	1080	30	2,78%
Zawada Uszewska	553	20	3,62%
Żerków	298	0	0,00%
GMINA	7784	283	3,64%

Źródło: GUS, obliczenia własne

UCZESTNICTWO W ZAJĘCIACH SPORTOWYCH

W gminie działa 6 klubów sportowych. Są to:

- Ludowy Klub Sportowy "Wulkan" Biesiadki (piłka nożna),
- Ludowy Klub Sportowy "Tęcza" Gosprzydowa (piłka nożna),
- Uczniowski Klub Sportowy "MAX-SPORT" w Gnojniku (taniec),
- Ludowy Klub Sportowy Pagen Gnojnik (piłka nożna),
- Ludowy Klub Sportowy "Orzeł" w Lewniowej (piłka nożna),
- Ludowy Klub Sportowy Uszew (piłka nożna).

Tabela 18. POZIOM UCZESTNICTWA W ZAJĘCIACH SPORTOWYCH MIESZKAŃCÓW GMINY GNOJNIK

JEDNOSTKA	LICZBA KLUBÓW	ĆWICZĄCY OGÓŁEM	ĆWICZĄCY MĘŻCZYŹNI	ĆWICZĄCE KOBIETY
POLSKA	14 009	919 256	690 156	229 100
MAŁOPOLSKIE	1 411	102 780	78 684	24 096
GMINA GNOJNIK	6	320	281	39
Biesiadki	1	70	66	4
Gnojnik	2	110	80	30
Gosprzydowa	1	40	35	5
Lewniowa	1	40	40	0
Uszew	1	60	60	0

Źródło: GUS

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Łatwo stwierdzić, że pomimo odpowiedniej liczby podmiotów prowadzących działalność sportową, oferta dla mieszkańców nie jest urozmaicona. Aż 5 spośród 6 klubów sportowych działających na tym terenie organizuje zajęcia piłki nożnej, a jedynym klubem, w którym na równi trenują dziewczęta i chłopcy jest UKS "MAX-SPORT".

W rezultacie, o ile w kraju i województwie małopolskim ok. 25% wszystkich ćwiczących to kobiety, o tyle w gminie, współczynnik ten jest o połowę niższy (12%).

Sytuacja powiązana jest z brakiem odpowiedniej infrastruktury sportowej (dokładny opis w rozdziale 5.1).

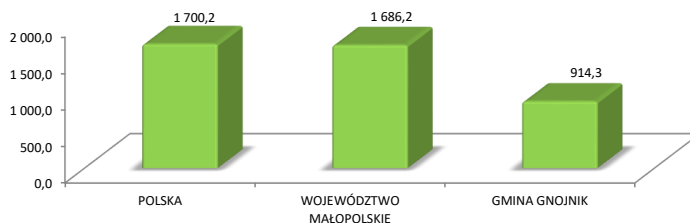
3 GOSPODARKA

W kraju notuje się systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej, przy czym związane jest to przede wszystkim ze zwiększeniem liczby mikroprzedsiębiorstw, tzn. firm zatrudniających do 9 osób. Liczba małych podmiotów (zatrudniających do 49 pracowników) zmniejszyła się po latach największego nasilenia kryzysu gospodarczego (lata 2008 - 2009), a następnie ustabilizowała się. Liczba największych firm systematycznie spada.

Zatrudnienie	2009		2015
0-9	3,74 mln	➔	4,18 mln
10-49	159,7 tys.	➔	147,1 tys.
50-249	29,7 tys.	➔	29,2 tys.
250-1000	4,06 tys.	➔	3,68 tys.
1000+	827	➔	768

Sytuację gospodarczą gminy opisano przy użyciu dwóch współczynników - ilościowego i jakościowego. Jako parametr ilościowy przyjęto liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. Parametr jakościowy to liczba podmiotów małych, średnich i dużych, które w porównaniu z mikroprzedsiębiorstwami charakteryzujących się większą stabilnością i przewidywalnością.

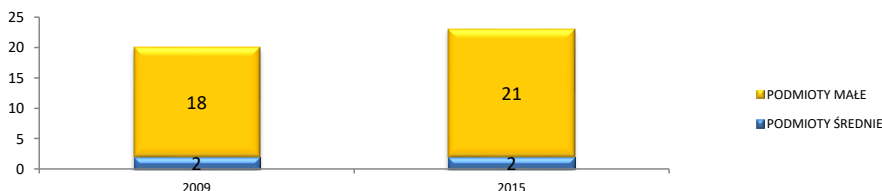
Wykres 20. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ W KRAJU, WOJEWÓDZTWIE I GMINIE NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM W 2014 ROKU

Źródło: GUS

Wbrew krajowej tendencji, w ciągu ostatnich lat nastąpił wzrost łącznej liczby małych (10 - 49 pracowników) i średnich (50 - 249 pracowników) podmiotów gospodarczych, zarejestrowanych w granicach gminy.

Wykres 21. MAŁE I ŚREDNIE PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W GMINIE GNOJNIK - PORÓWNANIE LAT 2009 I 2015

Źródło: GUS

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

W sołectwach obserwuje się prawidłowość, polegającą na utrzymywaniu się wyższej liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w większych miejscowościach. Jednak nawet w największych - Uszwi i Gnojniku liczba podmiotów jest znacznie niższa niż średnio w Małopolsce czy całym kraju.

Największym podmiotem gospodarczym w gminie jest firma PAGEN - producent drzwi i okien, posiadająca siedzibę w miejscowości Gnojnik.

Wykres 22. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ W SOŁECTWACH NA 10 TYS. MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM

Źródło: GUS

Niższy statystyczny poziom przedsiębiorczości w oczywisty sposób wynika z faktu, iż znaczna część mieszkańców pracuje w rolnictwie (gospodarstwa rolne najczęściej nie są wliczane do grupy podmiotów gospodarki narodowej).

Obserwuje się w gminie tendencję polegającą na wzroście liczby podmiotów, przy czym nie występuje ona we wszystkich miejscowościach. Przykładowo w ostatnim roku zanotowano spadek liczby podmiotów w miejscowościach Biesiadki i Uszew. W Lewniowej i Żerkowie liczba ta nie zmieniła się.

Tabela 19. RELACJA LICZBY PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NOWO ZAREJESTROWANYCH I WYREJESTROWANYCH W LATACH 2015- 2016

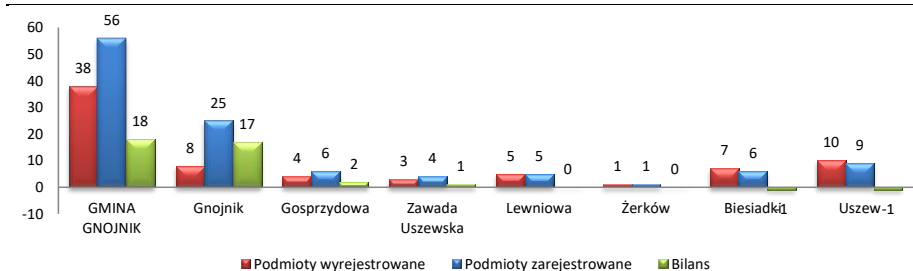
	ZAREJESTROWANE			WYREJESTROWANE			STOSUNEK LICZBY PODMIOTÓW ZAREJESTROWANYCH DO WYREJESTROWANYCH W LATACH 2015 - 2016
	2015	2016	ŁĄCZNIE	2015	2016	ŁĄCZNIE	
GMINA	56	50	106	38	45	83	1,28
Biesiadki	6	2	8	7	1	8	1,00
Gnojnik	25	18	43	8	14	22	1,95
Gosprzydowa	7	7	14	3	7	10	1,40
Lewniowa	5	8	13	5	4	9	1,44
Uszew	9	9	18	10	13	23	0,78

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Zawada Uszewska	4	3	7	3	6	9	0,78
Żerków	1	3	4	1	0	1	4,00

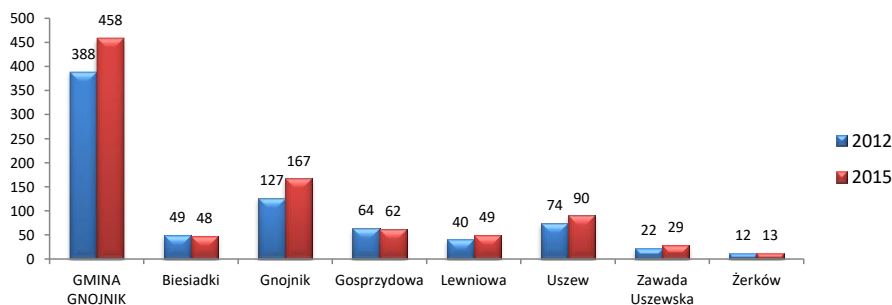
Wykres 23. ZMIANA LICZBY PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W SOŁECTWACH GMINY GNOJNIK W 2015 ROKU

Źródło: GUS

O ile powyższe dane nie stanowią o sytuacji gospodarczej w gminie, o tyle umieszczenie ich na tle parametrów z kilku lat, może świadczyć o stałej tendencji. Na przestrzeni lat 2012 - 2015 liczba podmiotów wzrosła przede wszystkim w miejscowości Gnojnik, ale też w Gosprzydowej i Zawadzie Uszewskiej. W pozostałych albo ustabilizowała się, albo nieznacznie spadła.

Wykres 24. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W SOŁECTWACH GMINY GNOJNIK W LATACH 2012 -2015

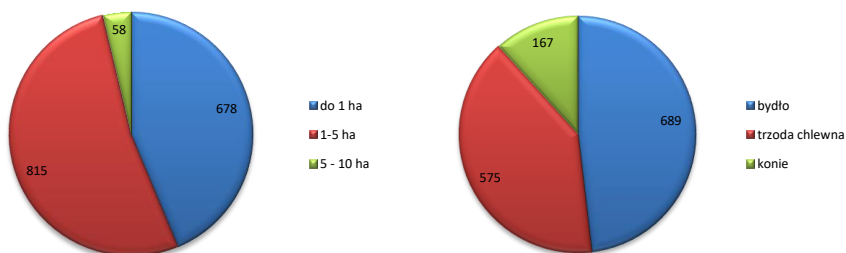
Źródło: GUS

W badaniu "Specjalizacja lokalna w gminach i powiatach województwa małopolskiego"¹⁰ przyporządkowano gospodarce gminy Gnojnik specjalizację rolniczą. W rzeczywistości jednak ze względu na znaczne rozdrobnienie, rolnictwo ma ograniczony potencjał gospodarczy. Z Powszechnego Spisu Rolnego prowadzonego w 2010 roku wynika, że nie istniały tu żadne gospodarstwa o powierzchni większej niż 10 ha. Niewielkim uprawom towarzyszyła niewielka hodowla - na 1551 gospodarstwach przypadało 1431 sztuk dużych zwierząt hodowlanych.

¹⁰ Specjalizacja lokalna w gminach i powiatach województwa małopolskiego, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Kraków 2015

Wszystko to prowadzi do wniosku, że w następnych latach rolnictwo nie odegra większej roli w przestrzeni gospodarczej gminy.

Wykres 25. PODSTAWOWE PARAMETRY ROLNICTWA W GMINIE GNOJNIK
AREAL GOSPODARSTW HODOWLA

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010, GUS

4. WARUNKI ŚRODOWISKOWE

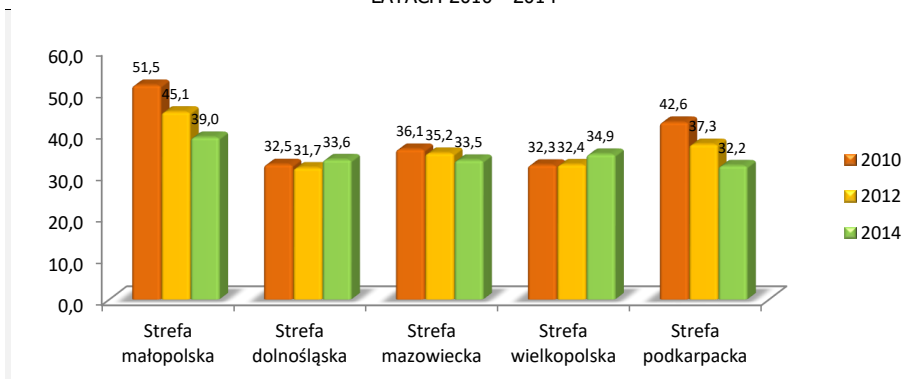
JAKOŚĆ POWIETRZA

Główne parametry środowiska naturalnego w kraju i województwie systematycznie poprawiają się. Wpływ na to mają różne czynniki, do najważniejszych należą:

- Rozwój technologii umożliwiający osiąganie lepszych parametrów energetycznych urzędów, pojazdów i budynków, w ślad za którym idą zmiany prawne,
- Działania inwestycyjne w przemyśle, których rezultatem jest wdrożenie energooszczędnych procesów produkcyjnych,
- Działania inwestycyjne w przestrzeni publicznej oraz w sektorze komunalno-bytowym, w tym termomodernizacja budynków, wpływająca na zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, wpływająca na zmniejszenie zanieczyszczenia wód,
- Inne procesy, w tym wdrażanie programów edukacji ekologicznej czy zmiana trybu życia, zwłaszcza w dużych miastach (np. przesiadanie się z samochodów do transportu publicznego lub na rowery).

Tendencję zobrazowano, przedstawiając średnie roczne zanieczyszczenie powietrza pyłem PM10 w wybranych strefach na terenie kraju. Poprawę obserwuje się zwłaszcza w strefach położonych w południowych województwach, które pierwotnie wykazywały wyższe zanieczyszczenie (małopolskie, podkarpackie).

Wykres 26. ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA PYŁEM PM10 W WYBRANYCH STREFACH W KRAJU W LATACH 2010 - 2014

Źródło: <http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/archives>, opracowanie własne

Na terenie gminy nie prowadzi się odpowiednich pomiarów poziomu zanieczyszczenia powietrza. Wpływ na poziom ten w całej gminie ma fakt umiejscowienia jej w obszarze oddziaływania Krakowa i Tarnowa.

Poniżej przedstawiono dane odnośnie poziomu zanieczyszczenia powietrza, mierzonego w miejscowości Bochnia (ok. 10 km na północny zachód od gminy Gnojnik). Przekroczenia dopuszczalnych poziomów zanieczyszczenia powietrza notowano zwłaszcza w okresie

grzewczym - od stycznia do marca i od października do grudnia. Poziom zanieczyszczenia był znaczny.

Tabela 20. POZIOM ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA MIERZONY W STACJI BOCHNIA W 2015 R

CZAS	PM10	PM2.5	BaP (PM10)
	Pył zawieszony PM10 [µg/m ³]	Pył zawieszony PM2.5 [µg/m ³]	benzo(a)piren w PM10 ³⁾ [ng/m ³]
Styczeń	36	32	-
Luty	62	57	17,15
Marzec	49	41	12,90
Kwiecień	27	19	5,35
Maj	21	16	1,32
Czerwiec	21	15	0,35
Lipiec	17	11	0,25
Sierpień	28	-	0,29
Wrzesień	21	15	1,33
Październik	53	42	6,24
Listopad	51	42	12,67
Grudzień	50	39	27,85
wartość średnia	36 (poz. dop.: 40 µg/m ³)	29 (poz. doc.: 25 µg/m ³ ; poz. dop.: 25 µg/m ³)	8,05 (poz. doc.: 1 ng/m ³)
minimum	17	11	0,25
maksimum	62	57	27,85

Źródło: monitoring.krakow.pios.gov.pl

Spośród najważniejszych źródeł zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy, należy wymienić:

1. Źródła liniowe, tzn. ciągi drogowe, w tym drogę krajową 75, drogę wojewódzką 966 oraz drogi powiatowe. DK 75 porusza się ponad 10,5 tys. pojazdów na dobę, z czego ponad 2 tys. samochodów ciężarowych i dostawczych. Drogą wojewódzką przejeżdża codziennie 2,5 tysiąca pojazdów, w tym ponad 2 tys. samochodów osobowych. Ruch samochodowy odpowiedzialny jest przede wszystkim za emisję tlenków azotu.
2. Niską emisję, pochodzącą z indywidualnych źródeł ogrzewania - na terenie gminy brak infrastruktury ciepła sieciowego, natomiast gazem ziemnym ogrzewanych jest 462 budynków mieszkalnych (dane GUS za 2014 rok).

Głównymi paliwami stosowanymi do celów grzewczych są węgiel i biomasa. Poniżej przedstawiono strukturę zużycia paliw na cele pozyskania ciepła w gminie w 2011 roku (zgodnie z dokumentem "Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Gnojnik").

Tabela 21. PALIWA STOSOWANE DO CELÓW GRZEW CZYCH

PALIWO	SEKTOR MIESZKALNY
Węgiel kamienny	51%
Biomasa	27%
Gaz ziemny	11%
Inne	11%

Źródło: "Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Gnojnik"

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

JAKOŚĆ WÓD

Ogólnie, jakość wód w Małopolsce jest niska. Wynika to z niewystarczającego stopnia skanalizowania, a także braku dostatecznej kontroli nad gospodarką wodno-ściekową w miejscach, gdzie ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych.

W przeciwieństwie do poziomu zanieczyszczenia powietrza, w gminie i niedaleko jej granic prowadzi się regularny pomiar jakości wody. Z punktu widzenia oceny środowiskowej, istotna jest jakość wody w rzece Uszwicy, uwzględnionej w wykazie jednolitych części wód powierzchniowych (RZGW w Krakowie), a biegnącej przez teren sołectw Uszew, Zawada Uszewska, Gnojnik i Gosprzydowa.

W poprzednim Programie wodno-środowiskowym kraju (opracowany w 2010 r.) stan rzeki Uszwicy oceniono jako zły, przy czym za główną przyczynę uznano niski poziom skanalizowania gmin, przez które biegnie rzeka.

41

Tabela 22. JAKOŚĆ WÓD W GMINIE GNOJNIK

JEDNOLITA CZĘŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH (JCWP)		LOKALIZACJA	STATUS	OCENA STANU	OCENA RYZYKA NIEOSIĄGNIĘCIA CEŁÓW ŚRODOWISKOWYCH	UZASADNIENIE DEROGACJI
EUROPEJSKI KOD JCWP	NAZWA JCWP	REGION WODNY				
PLRW200019213969	Uszwica od Niedźwiedzia do ujścia	Region wodny Górnej Wisły	Silnie zmieniona część wód	Zły	Zagrożona	Aktualnie stopień skanalizowania gmin w obszarze JCW wynosi ok. 3%, przy zakładanym tempie rozwoju i budowy sieci kanalizacyjnych osiągnięcie dobrego stanu możliwe jest do roku 2021

Źródło: Program wodno-środowiskowy kraju 2010, KZGW

Podstawą oceny jakości wód jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych.

Stan ekologiczny fragmentu jednolitej części wód powierzchniowych klasyfikuje się na podstawie danych uzyskanych w wyniku realizacji badań monitoringowych w punkcie pomiarowo-kontrolnym monitoringu obszarów chronionych.

Tabela 23. WYNIKI POMIARU JAKOŚCI WODY W PUNKTACH KONTROLNO-POMIAROWYCH NA RZECE USZWICY W 2014 ROKU

NAZWA OCENIANEJ JEDNOLITEJ CZĘŚCI WODY	NAZWA PUNKTU POMIAROWO-KONTROLNEGO	STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	STAN CHEMICZNY W PPK MONITORINGU OBSZARÓW CHRONIONYCH	STAN RZEK
Uszwica do Niedźwiedzia	Uszwica - Brzesko Okocim	Słaby / silnie zmieniony	Dobry	Zły
Uszwica do Niedźwiedzia	Uszwica - Maszkienice Dół	Słaby / silnie zmieniony	Dobry	Zły

Źródło: "Wyniki klasyfikacji i oceny stanu części jednolitych wód powierzchniowych w województwie małopolskim w 2014 roku"

42

Tabela 24. OCENA JAKOŚCI WODY W RZECE USZWICY NA TLE WÓD MAŁOPOLSKI

STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY					
	Bardzo dobry	Dobry	Umiarkowany	Słaby	Zły
Małopolska	4,4%	44,3%	29,2%	15,9%	6,2%
Pomiar na rzece Uszwicy				Słaby / silnie zmieniony	
STAN CHEMICZNY					
	Stan dobry		Przekroczenie dopuszczalnych wartości		
Małopolska	92,5%		7,5%		
Pomiar na rzece Uszwicy	Dobry				
STAN RZEK					
	Stan dobry		Stan zły		
Małopolska	29,1%		70,9%		
Pomiar na rzece Uszwicy			Zły		

Źródło: "Wyniki klasyfikacji i oceny stanu części jednolitych wód powierzchniowych w województwie małopolskim w 2014 roku"

Wody nadające się do spożycia mieszczą się w przedziale A1 - A3. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dn. 27 listopada 2002 r.¹¹ kategoria A3 oznacza wodę wymagającą wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji, adsorpcji na węglu aktywnym, dezynfekcji (ozonowania, chlorowania końcowego).

Przeprowadzona przez WIOŚ w Krakowie ocena wód, wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, pozwoliła przyporządkować wody rzeki Uszwicy do grupy poza A3.

Tabela 25. OCENA JAKOŚCI WODY W RZECE USZWICY W ZAKRESIE PRZYDATNOŚCI DO SPOŻYCIA

NAZWA JCWP	RZEKA	PUNKT POMIAROWO-KONTROLNY	KATEGORIA JAKOŚCI WODY	KATEGORIA WÓD WG WSKAŹNIKÓW FIZYKO-CHEMICZNYCH	KATEGORIA WÓD WG WSKAŹNIKÓW BAKTERIOLOGICZNYCH	OCENA SPEŁNIENIA WYMAGAŃ DLA OBSZARÓW CHRONIONYCH (DO POBORU W WODĘ DO SPOŻYCIA)
Uszwica do Niedźwiedzia	Uszwica	Brzesko-Okocim	Poza A3	Poza A3 - amoniak	Poza A3 - liczba bakterii grupy coli	Nie

Źródło: "Raport o stanie środowiska w województwie małopolskim w 2014 roku"

¹¹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

ZANIECZYSZCZENIE HAŁASEM

Szczególnym typem zanieczyszczenia środowiska jest zanieczyszczenie hałasem, dla którego przepisy prawne definiują dopuszczalne poziomy dla poszczególnych typów przestrzeni. Zasadnicze znaczenie ma w tym przypadku Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (z późn. zm.).

Dla opisu natężenia hałasu stosuje się wskaźnik L_{DWN} , mierzony w decybelach (dB). Z punktu widzenia sposobu użytkowania terenów w gminie, najważniejsze jest dopuszczalne natężenie hałasu na obszarach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz mieszkaniowo-usługowej.

Tabela 26. DOPUSZCZALNE POZIOMY HAŁASU W KRAJU

RODZAJ TERENU	DOPUSZCZALNY POZIOM HAŁASU (dB)			
	Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	Przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	Przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	Przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	Przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
<ul style="list-style-type: none"> • Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej • Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży • Tereny domów opieki społecznej • Tereny szpitali w miastach 	61	56	50	40
<ul style="list-style-type: none"> • Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego • Tereny zabudowy zagrodowej • Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe • Tereny mieszkaniowo-usługowe 	65	56	55	45

Źródło: Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (z późn. zm.)

Zanieczyszczenie przestrzeni gminy hałasem zostało uwzględnione w opracowanym w 2013 roku "Programie ochrony środowiska przed hałasem dla województwa małopolskiego. Małopolska 2033 - z hałasem nie po drodze".

W dokumencie stwierdzono przekroczenia na drodze krajowej 75 w pierwszej linii zabudowy - pomiar wykazał w sołectwach Uszew, Gnojnik i Gosprzydowa hałas w przedziale 68 - 75 dB. Wśród działań naprawczych w Programie uwzględniono m.in. wymianę nawierzchni na odcinkach DK75 o łącznej długości ok. 7 km, przy czym niewielka część przypada na gminę Brzesko, a ok. 1,5 km na gminę Czchów.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Tabela 27. PRZEKROCZENIA NORM HAŁASU PRZY DRODZE KRAJOWEJ 75 NA TERENIE GMINY

Lp.	KILOMETRAŻ POCZĄTKU	KILOMETRAŻ KOŃCA	GMINA	SOŁECTWO	ZAKRES NARUSZEŃ DOPUSZCZALNYCH WARTOŚCI POZIOMU HAŁASU	POW. OBSZ. PRZEKROCZEŃ [KM ²]	LICZBA MIESZK. NA OBSZ.	PRIORYTET
1	20+500	23+040	Brzesko Gnojnik	Uzew, Gnojnik	Pierwsza linia zabudowy znajduje się w strefie wskaźnika L_{DWN} o wartości 68-75 dB. Budynki na tym odcinku w większej odległości od drogi znajdują się w zasięgu hałasu o poziomie przekraczającym wartości dopuszczalne.	0,027	253	Średni
2	23+750	24+400	Gnojnik	Gnojnik		0,004	61	Niski
3	24+930	29+425	Gnojnik Czchów	Gnojnik, Gosprzydowa		0,05	695	Średni

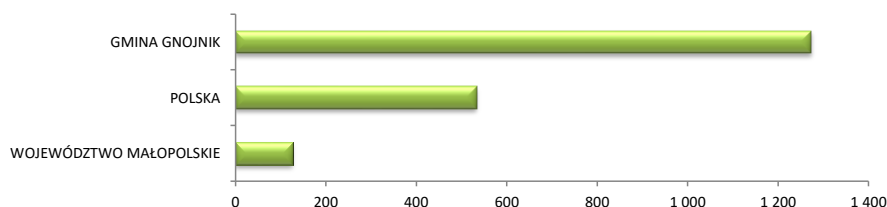
Źródło: Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa małopolskiego. Małopolska 2033 - z hałasem nie po drodze, opracowanie własne

44

OBECNOŚĆ ODPADÓW STWARZAJĄCYCH ZAGROŻENIE DLA ŻYCIA I ZDROWIA LUDZI LUB STANU ŚRODOWISKA

W 2014 roku stwierdzono istnienie w gminie 5 dzikich wysypisk śmieci o łącznej powierzchni 700 m² tzn. 1273 m² na 100 tys. km². W porównaniu z krajem i województwem małopolskim współczynnik ten jest bardzo wysoki (prawie 2,5 razy wyższy niż w Polsce i aż 10 razy wyższy niż w Małopolsce).

Wykres 27. POWIERZCHNIA DZIKICH WYSYPISK ŚMIECI W POLSCE, MAŁOPOLSCE I GMINIE GNOJNIK [m² DZIKIEGO WYSYPISKA /km² TERENU]

Źródło: GUS

Problem jest ograniczany poprzez działania prawne i planistyczne. Zakaz lokalizacji nowych i nakaz likwidacji istniejących dzikich wysypisk na terenie gminy został uwzględniony w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego¹². Ponadto gmina posiada rejestr działalności regulowanej, zawierający firmy wytwarzające odpady, w tym odpady niebezpieczne:

- Środki ochrony roślin I i II klasy toksyczności
- Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć
- Urządzenia zawierające freony

¹² UCHWAŁA NR XXXI/300/14 RADY GMINY W GNOJNIKU z dnia 29 stycznia 2014 r. w sprawie: uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gnojnik

- Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszczce i żywice zawierające substancje niebezpieczne
- Detergenty zawierające substancje niebezpieczne
- Leki cytotoksyczne i cytostatyczne
- Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne, zawierające niebezpieczne składniki
- Drewno zawierające substancje niebezpieczne
- Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone (np. środkami ochrony roślin I i II klasy toksyczności - bardzo toksyczne i toksyczne)
- Opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest), włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi

Przedsiębiorcy są zobowiązani do utylizacji odpadów zgodnie z postanowieniami Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Od 1 stycznia 2014 roku działa na terenie gminy Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, przeznaczonego dla mieszkańców. Zgodnie z regulaminem, istnieje możliwość przekazywania do punktu:

- a) przeterminowanych chemikaliów (np. farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe, opakowania po środkach ochrony roślin);
- b) świetlówek i żarówek;
- c) zużytych baterii i akumulatorów;
- d) zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;
- e) odpadów budowlano – rozbiórkowych;
- f) mebli i innych odpadów wielkogabarytowych;
- g) zużytych opon;
- h) odpadów zielonych - części roślin pochodzących z pielęgnacji terenów zielonych;
- i) odpadów tekstylnych, w tym ubrań, dywanów, pościeli, obuwia itp.;
- j) popiołu.¹³

Odebrane w gminie odpady komunalne przekazywane są do Instalacji Mechaniczno-Biologicznego przetwarzania odpadów Trans-Formers Karpatia Sp. z o.o. w Tarnowie.

Na terenie gminy nie działają zakłady kwalifikujące się zgodnie z odpowiednim rozporządzeniem¹⁴ do kategorii:

- zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,
- zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

¹³ Regulamin przyjęty Zarządzeniem Wójta Gminy Gnojnik nr 73/2013 z dn. 31 grudnia 2013.

¹⁴ ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROZWOJU z dn. 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

OCENA DEFICYTÓW ŚRODOWISKOWYCH W SOŁECTWACH GMINY

W związku z brakiem możliwości pomiaru poziomu zanieczyszczeń w poszczególnych sołectwach gminy, skalę deficytów środowiskowych określono przy pomocy kumulacji źródeł zanieczyszczeń. Przyjęto przy tym 3 główne typy zanieczyszczeń:

- Zanieczyszczenia powietrza (niska emisja) - szacowana ilość energii grzewczej pozyskanej z węgla w MWh/ km²,

Przyjęto produkcję energii grzewczej z węgla na poziomie 54%, zgodnie z Planem Gospodarki Niskoemisyjnej.

- Zanieczyszczenia powietrza (źródła liniowe) - fakt przebiegania przez sołectwo drogi wojewódzkiej lub krajowej,
- Zanieczyszczenia wody - liczba obiektów mieszkalnych nieprzyłączonych do kanalizacji sieciowej / km²

SOŁECTWO	LICZBA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH	POWIERZCHNIA SOŁECTWA	SZACOWANA PRODUKCJA ENERGII Z WĘGLA [MWh/ KM ²]	LICZBA OBIEKTÓW MIESZKALNYCH NIEPRZYŁĄCZONYCH DO KANALIZACJI SIECIOWEJ	LICZBA OBIEKTÓW MIESZKALNYCH NIEPRZYŁĄCZONYCH DO KANALIZACJI SIECIOWEJ / km ²	OBECNOŚĆ DROGI KRAJOWEJ LUB WOJEWÓDZKIEJ
BIESIADKI	298	6,36	620,2	301	47,34	nie
GNOJNIK	685	11,94	838,2	505	42,31	tak
GOSPRZYDOWA	347	11,06	389,4	347	31,39	tak
LEWNIOWA	305	6,30	568,9	313	49,68	nie
USZEW	510	12,05	570,2	387	32,11	tak
ZAWADA USZEWSKA	297	5,15	428,0	197	38,23	tak
ŻERKÓW	104	2,14	573,2	105	49,04	nie
GMINA	2546	55,00	584,5	2155	39,18	-

Z powyższego zestawienia wynika, że największa kumulacja źródeł zanieczyszczeń występuje w miejscowości Gnojnik - kumulacja wszystkich trzech źródeł zanieczyszczeń.

5. PARAMETRY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE

Z punktu widzenia Ustawy z dn. 9 października 2015 roku o rewitalizacji, w zakres deficytów przestrzenno - funkcjonalnych w gminie zalicza się przede wszystkim niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, brak dostępu do podstawowych usług, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniającej się funkcji obszaru, niewystarczającą obsługę komunikacyjną, a także niskiej jakości tereny publiczne.

W tym sensie obszar przestrzenno-funkcjonalny ma charakter dynamiczny. Z jednej strony powinien dostosowywać się do charakteru lokalnej społeczności. Z drugiej - powinien być dla niej źródłem pozytywnych zmian.

Z Ustawy możemy wywieść prawidłowy sposób oceny przestrzeni publicznej, zawierający w sobie następujące elementy:

- Fakt istnienia danego typu przestrzeni publicznej

Głównym parametrem, który należy wziąć pod uwagę przy ocenie występowania infrastruktury użyteczności publicznej jest odległość od miejsca zamieszkania osób korzystających.

- Poziom dostosowania przestrzeni do potrzeb, wykazywanych przez lokalną społeczność

Szczególnie należy zadbać o zapewnienie infrastrukturze publicznej charakteru ogólnodostępnego. Konieczne jest dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także pozostałych grup. W części opracowania dotyczącej udziału w zajęciach sportowych, stwierdzono bardzo duże różnice w jakości oferty sportowej, skierowanej dla mężczyzn i kobiet (na korzyść mężczyzn).

- Jakość poszczególnych typów przestrzeni publicznej

Przyjmuje się, że dla zapewnienia odpowiedniego poziomu usług publicznych oraz bezpieczeństwa, infrastruktura publiczna powinna być na bieżąco modernizowana.

Stąd w rozdziale tym przeanalizowano:

1. Jakość przestrzeni i infrastruktury użyteczności publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów kulturalnych i sportowych,
2. Jakość sieci komunikacyjnej i transportu zbiorowego, a także ich wpływu na sytuację mieszkańców,
3. Odległość od infrastruktury użyteczności publicznej.

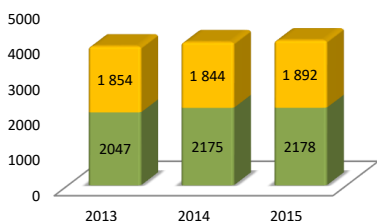
5.1 JAKOŚĆ PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

W ostatnich latach w kraju obserwowany był stopniowy rozwój infrastruktury publicznej, co skutkowało poprawą jakości usług dla ludności. W Małopolsce łączna liczba obiektów kultury wzrosła w ciągu 3 lat z 430 do 444. Na koniec 2015 roku, ponad połowa obiektów dostosowana była do potrzeb osób niepełnosprawnych.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

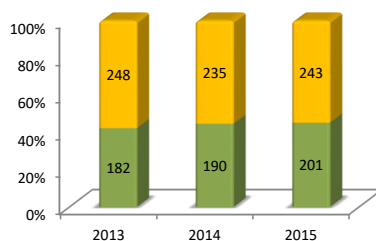

Wykres 28. LICZBA DOMÓW I OŚRODKÓW KULTURY, KLUBÓW I ŚWIETLIC W POLSCE

■ Dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych
 ■ Niedostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych

Wykres 29. LICZBA DOMÓW I OŚRODKÓW KULTURY, KLUBÓW I ŚWIETLIC W MAŁOPOLSCE

Źródło: GUS

Rozbudowywana była również infrastruktura sportowa. Dokończono realizację programu Orlik 2012, a jak wskazują dane statystyczne, rósł również odsetek szkół posiadających własną salę gimnastyczną. Przykładowo liczba gmin, które nie posiadają żadnej sali gimnastycznej obniżyła się w latach 2000 - 2014 z 340 do 94. Dostęp do sal gimnastycznych posiadało w 2012 roku 72% szkół podstawowych, 75% gimnazjów i 79% szkół ponad gimnazjalnych¹⁵.

W niewielkim stopniu zwiększyła się powierzchnia zieleni miejskiej. W skali kraju na przestrzeni lat 2011 - 2014 powierzchnia terenów parkowych w miastach zwiększyła się z 17 tys. do 17,4 tys. ha, natomiast na wsi - z 5,5 tys. do 5,7 tys. ha. W Małopolsce nastąpił odpowiednio wzrost z 1,13 tys. ha do 1,17 tys. ha oraz spadek ze 132 do 107 ha.

Przestrzeń publiczną na terenie gminy reguluje przyjęty 29 stycznia 2014 r. Uchwałą nr XXXI/300/14 Rady Gminy w Gnojniku Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego.

W centralnej części gminy zlokalizowana jest największa miejscowość - Gnojnik. Pozostałe miejscowości położone są w odległości nie większej niż 3-4 km. Tereny najgęściej zasiedlone znajdują się w granicach miejscowości położonych przy drodze krajowej nr 75: Gnojnik (2526 mieszkańców), Uszew (1607 mieszkańców) i Gosprzydowa (1080 mieszkańców).

Ogólnodostępne obiekty kultury znajdują się we wszystkich sołectwach, z wyjątkiem Żerkowa. Niektóre budynki są w znacznym stopniu zdegradowane. Dotyczy to zwłaszcza budynku w miejscowości Gnojnik, który nie dość, że położony jest w odległości 1,5 km od centrum, to jeszcze posiada znaczne bariery konstrukcyjne, uniemożliwiające jego rozbudowę. Budynek w Uszwi zlokalizowany jest na terenach zalewowych, co stwarza problemy w utrzymaniu go w odpowiednim stanie technicznym.

¹⁵ Program rozwoju sportu do roku 2020 - projekt

Tabela 28. BUDYNKI KULTURY W GMINIE GNOJNIK

PLACÓWKA	ADRES GŁÓWNEJ DZIAŁALNOŚCI	STAN OBIEKTU
GNOJNIK		
Świetlica wiejska w Gnojniku	Gnojnik 401	Stan ogólny zły - budynek wymaga głębokiej termomodernizacji. W dodatku ze względów konstrukcyjnych, rozbudowa i dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych są utrudnione. Niekorzystny rozkład pomieszczeń uniemożliwia rozwijanie oferty kulturalnej.
Gminna Biblioteka Publiczna	Gnojnik 401	
USZEW		
Świetlica wiejska w Uszwi	Uszew 393	Stan ogólny przeciętny/zły - potrzebna jest wymiana instalacji elektrycznej oraz termomodernizacja, a także remont. Budynek położony jest na terenach zalewowych. Panująca wilgoć prowadzi do degradacji zbiorów bibliotecznych, ma również negatywny wpływ na zdrowie pracowników oraz osób korzystających z oferty, a także podwyższa koszty bieżących remontów.
Publiczna Biblioteka w Uszwi	Uszew 393	
BIESIADKI		
Świetlica wiejska w Biesiadkach	Biesiadki Działka 635/2	Stan ogólny dobry. Potrzeba osuszenia ścian i zlikwidowania wilgoci na ścianach, a także remontu toalety.
Publiczna Biblioteka w Biesiadkach	Biesiadki Działka 635/2	
GOSPRZYDOWA		
Świetlica wiejska w Gosprzydowej	Gosprzydowa 68	Stan ogólny - dobry. Potrzeba prac termomodernizacyjnych, w tym wymiany okien i drzwi.
ZAWADA USZEWSKA		
Świetlica wiejska w Zawadzie Uszewskiej	Zawada Uszewska Działka 143/2	Świetlica wiejska mieści się w Domu Strażaka w Zawadzie Uszewskiej - stan budynku dobry.
LEWNIOWA		
Świetlica wiejska w Lewniowej	Lewniowa 249	Świetlica mieści się w budynku Domu Strażaka w Lewniowej. Stan ogólny dobry.

Źródło: Dane Urzędu Gminy Gnojnik

49

Najlepszymi parametrami spośród obiektów sportowych charakteryzują się przyszkolne sale gimnastyczne.

Tabela 29. PRZEGLĄD SAL GIMNASTYCZNYCH W SZKOŁACH GMINY GNOJNIK

OBIEKT	CHARAKTERYSTYKA
Sala gimnastyczna przy PSP Gnojnik i PG Gnojnik	Obiekt oddany do użytku w 2002 roku. W jego skład wchodzi sala o wymiarach 36x18 m, sala do ćwiczeń o powierzchni 81 m ² (spełniająca również rolę sceny) oraz zaplecze sanitarno-szatniowe. Dzięki trybunom obiekt spełnia również funkcje widowiskowe.
Sala gimnastyczna przy ZSP Lewniowa	Obiekt ukończony w 2013 roku. Zlokalizowano w nim boisko z płytą o wymiarach 12x24 m, zaplecze sanitarno-szatniowe oraz trybuny dla kibiców.
Sala sportowa przy SP w Biesiadkach	Nowy obiekt o kubaturze 3038,4 m ³ i powierzchni zabudowy 576,1 m ² , na ostatnim etapie wykończeniowym (planowany termin realizacji - 31 maja 2017 r.)
Sala gimnastyczna przy SP w Gosprzydowej	Obiekt wybudowany w latach 2001-2005. Sala gimnastyczna jest niepełnowymiarowa, w skład obiektu wchodzi zaplecze sanitarno -szatniowe.
Sala gimnastyczna przy PSP i PG w Uszwi	Obiekt oddany do użytku 1974 r. W jego skład wchodzi pełnowymiarowa sala gimnastyczna z boiskiem do siatkówki i koszykówki. Obiekt na bieżąco jest modernizowany i remontowany, przeprowadzone zostały prace termomodernizacyjne.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Źródło: Dane Urzędu Gminy Gnojnik

Tabela 30. PRZEGLĄD OBIEKTÓW SPORTOWYCH I REKREACYJNYCH W GMINIE GNOJNIK

OBIEKT	CHARAKTERYSTYKA
GNOJNIK	
Stadion sportowy	Pełnowymiarowy stadion piłkarski trawiasty oddany do użytku w 1970. Posiada zadaszoną widownię z 250 miejscami siedzącymi, a pomieścić może 2000 kibiców. Obiekt posiada zaplecze sanitarno-szatniowe, ogrodzenie oraz oświetlenie treningowe.
Altana turystyczna	Altana turystyczna z wbudowanym grillem
Plac zabaw „Radosna Szkoła” przy PSP w Gnojniku	Urządzenia zabawowe, ławeczki
USZEW	
Boisko Orlik 2012 – boisko wielofunkcyjne	Obiekt oddany do użytku w 2009 roku. W skład kompleksu wchodzi boisko do piłki nożnej pokryte sztuczną trawą oraz boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową do koszykówki, siatkówki, piłki ręcznej i tenisa ziemnego. Posiada zaplecze sanitarno-szatniowe, piłkochwyty i maszty oświetleniowe.
Stadion sportowy	Pełnowymiarowy stadion piłkarski trawiasty oddany do użytku w 2002 roku. Obiekt pomieścić może 200 kibiców (w tym 25 miejsc siedzących).
Kąciak rekreacyjno-turystyczny	Urządzenia zabawowe, ławeczki
Altana turystyczna	Altana turystyczna z wbudowanym grillem, ławeczki
BIESIADKI	
Kąciak rekreacyjno-turystyczny	Urządzenia zabawowe, ławeczki
GOSPRZYDOWA	
Kompleks rekreacyjno-sportowy	Obiekt oddany do użytku w 2011 roku. Oprócz pełnowymiarowego boiska trawiastego w skład kompleksu wchodzi bieżnia i plac zabaw. Obiekt posiada widownię na 30 miejsc, a pomieścić może 200 kibiców.
LEWNIOWA	
Stadion sportowy	Stadion piłkarski trawiasty oddany do użytku w 2010 roku. Posiada widownię z 230 miejscami siedzącymi oraz ogrodzenie.
Zagospodarowana przestrzeń publiczna	Ławeczki, kwietniki, nasadzenia roślin
ZAWADA USZEWSKA	
Kąciak rekreacyjno-turystyczny	Urządzenia zabawowe, ławeczki i altanka
ŻERKÓW	
Stadion sportowy	Stadion piłkarski trawiasty. Przy stadionie zlokalizowany jest kontener pełniący funkcję zaplecza sanitarno-szatniowego. Stadion może pomieścić 300 kibiców.

Źródło: Dane Urzędu Gminy Gnojnik

50

5.2 JAKOŚĆ SIECI KOMUNIKACYJNEJ I OBSŁUGI KOMUNIKACYJNEJ

Jak wskazywano wcześniej, gmina położona jest w obszarze ważnych dla województwa i kraju ciągów drogowych. Przez teren miejscowości Uszew, Gnojnik i Gosprzydowa biegnie droga krajowa 75. Dodatkowo południowo-zachodni skrawek sołectwa Gosprzydowa przecina droga wojewódzka 966. Wszystkie miejscowości połączone są stosunkowo gęstą siecią dróg powiatowych.

**Tabela 31. ŚREDNI DOBOWY RUCH ROCZNY W ROKU 2015
NA DRODZE KRAJOWEJ 75 I WOJEWÓDZKIEJ 966**

DROGA	ODCINEK	POJAZDY SILNIKOWE	SAMOCHODY OSOBOWE	SAMOCHODY CIĘŻAROWE	SAMOCHODY DOSTAWCZE
Krajowa 75	Brzesko - Tymowa	10545	8228	1134	963
Wojewódzka 966	Muchówka-Tymowa	2557	2151	74	240

Źródło: Generalny Pomiar Ruchu w 2015 roku

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Głównym ciągiem komunikacyjnym gminy porusza się codziennie ponad 10,5 tys. pojazdów, z czego ponad 2 tys. samochodów ciężarowych i dostawczych, natomiast drogą wojewódzką 966 - 2,5 tys. pojazdów, zwłaszcza samochodów osobowych.

Tabela 32. SIĘĆ GŁÓWNYCH CIĄGÓW DROGOWYCH W GMINIE

SOŁECTWO	CIĄGI DROGOWE
Biesiadki	Droga powiatowa 1438K Droga powiatowa 1440K
Gnojnik	Droga Krajowa 75 Droga powiatowa 1439K Droga powiatowa 1445K
Gosprzydowa	Droga krajowa 75 Droga wojewódzka 966 Droga powiatowa 1445K
Lewniowa	Droga powiatowa 1439K
Uszew	Droga krajowa 75 Droga powiatowa 1444K
Zawada Uszewska	Droga krajowa 75 Droga powiatowa 1438K
Żerków	Droga powiatowa 1438K Droga powiatowa 1441K

Źródło: Opracowanie własne

51

Gęsta sieć drogowa stanowi niewątpliwą korzyść, jednak wiąże się też ze skutkami ubocznymi. Stanowi ona prawdopodobnie największe zagrożeniem dla bezpieczeństwa mieszkańców. W gminie notuje się ponadprzeciętną liczbę zarówno wypadków drogowych, jak i osób poszkodowanych - w 2015 roku w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zanotowano blisko 17 wypadków drogowych, przy czym średnia w kraju jest niemal dwukrotnie niższa. Na drogach w gminie poszkodowanych zostało 11 osób (jedna osoba poniosła śmierć), co w relacji do liczby mieszkańców stanowi przekroczenie średniej w kraju o blisko 40%. Odrębną kwestią są negatywne zjawiska środowiskowe, które opisano w rozdziale 4 Diagnozy.

Tabela 33. PARAMETRY ZAGROŻEŃ NA DROGACH GMINY GNOJNIK

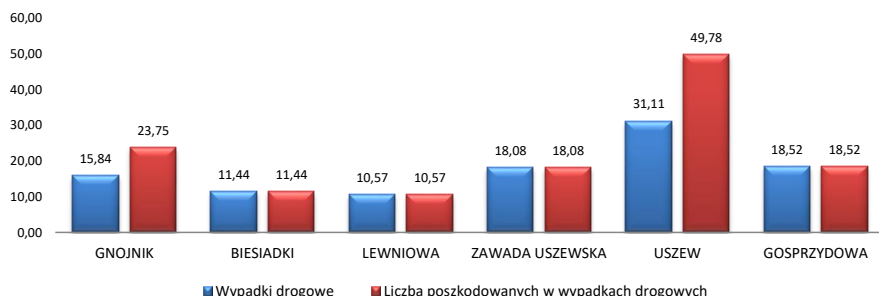
ZDARZENIE	LICZBA ZDARZEŃ W POLSCE W 2011 R.	LICZBA ZDARZEŃ W POLSCE W 2015 R.	ZMIANA [%]	LICZBA ZDARZEŃ / 10000 MIESZKAŃCÓW POLSKI W 2015 R.	LICZBA ZDARZEŃ W GMINIE GNOJNIK W 2015 R.	LICZBA ZDARZEŃ / 10000 MIESZKAŃCÓW GMINY GNOJNIK W 2015 R.
Wypadki drogowe	39 594	32701	17,4%	8,50	13	16,70
Liczba zabitych w wypadkach drogowych	4161	2904	30,2%	0,76	0	-
Liczba poszkodowanych w wypadkach drogowych	48 906	39457	19,3%	10,26	11	14,13

Źródło: www.statystyka.policja.pl, Komenda Powiatowa Policji w Brzesku, opracowanie własne

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Wykres 30. PARAMETRY ZAGROŻEŃ NA DROGACH GMINY GNOJNIK

Źródło: www.statystyka.policja.pl, Komenda Powiatowa Policji w Brzesku, opracowanie własne

Transport publiczny realizowany jest przez podmioty prywatne autokarami (Voyager, Szwagropol) na dłuższych trasach oraz busami na poziomie lokalnym. Z terenu gminy istnieje dobre połączenie z największymi ośrodkami regionu - Krakowem, Tarnowem i Nowym Sączem, a także z Brzeskiem, co szczególnie istotne ze względu na konieczność dojazdów młodzieży do szkół ponadgimnazjalnych.

Tabela 34. POZIOM DOSTĘPU DO KOMUNIKACJI ZBIOROWEJ W SOŁECTWACH GMINY GNOJNIK

SOŁECTWO	JAKOŚĆ OFERTY (skala 1-5 – 1-najlepsza)	UWAGI
GNOJNIK	4	Ograniczony dostęp do transportu zbiorowego w niedzielę i święta
USZEW	4	Ograniczony dostęp do transportu zbiorowego w niedzielę i święta
GOSPRZYDOWA	2	Brak dostępu do transportu zbiorowego w niedzielę i święta, mała liczba przewoźników oraz kursów
LEWNIOWA	3	Ograniczony dostęp do transportu zbiorowego w niedzielę i święta, mała liczba przewoźników oraz kursów
BIESIADKI	3	Ograniczony dostęp do transportu zbiorowego w niedzielę i święta, mała liczba przewoźników oraz kursów
ZAWADA USZEWSKA	4	Ograniczony dostęp do transportu zbiorowego w niedzielę i święta
ŻERKÓW	2	Brak dostępu do transportu zbiorowego w niedzielę i święta, mała liczba przewoźników oraz kursów

Źródło: Dane Urzędu Gminy Gnojnik

Dla zobrazowania poziomu dostępności komunikacyjnej poszczególnych sołectw przeprowadzono analizę ilościową połączeń transportowych z centrum gminy, tj. miejscowością Gnojnik. Wzięto pod uwagę zarówno połączenia lokalne, jak i autokary przemieszczające się drogą krajową. Poniżej podano liczbę połączeń dziennie w dni powszednie w okresie pozawakacyjnym. Uwzględniono przy tym zarówno przejazdy busami, jak i przejazdy autokarów.

Tabela 35. PRZEJAZDY TRANSPORTU ZBIOROWEGO POMIĘDZY SOŁECTWAMI, A MIEJSCOWOŚCIĄ GNOJNIEM

SOŁECTWO	POŁĄCZENIA Z GNOJNIEM
GNOJNIK	n/d
BIESIADKI	8

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

LEWNIOWA	8
ZAWADA USZEWSKA	59
USZEW	108
GOSPRZYDOWA	56
ŻERKÓW	8
GMINA	41,2

Źródło: e-podroznik.pl, powiatbrzeski.pl

5.3 ODLEGŁOŚĆ OD INFRASTRUKTURY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Dla określenia poziomu dostosowania infrastruktury publicznej do potrzeb mieszkańców, przeanalizowano odległość poszczególnych lokalizacji w sołectwach od najistotniejszych typów obiektów:

- sportowych,
- kulturalnych,
- edukacyjnych.

Brak wskaźników, które pozwalałyby jednoznacznie stwierdzić, jaka odległość od infrastruktury użyteczności publicznej, zapewnia dobrą dostępność. Ocena powinna w tym zakresie odnosić się przynajmniej do następujących elementów:

1. Struktury wieku (w społeczności o dużym odsetku seniorów optymalna odległość powinna być mniejsza),
2. Rozwoju sieci komunikacyjnej i transportu publicznego,
3. Częstotliwości użytkowania i typu infrastruktury (np. optymalna odległości do urzędu jest większa niż do przedszkola),
4. Ewentualnych barier środowiskowych.

Wskazówką dla określenia akceptowalnej odległości do obiektu użyteczności publicznej mogłaby być przywoływana wcześniej Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, stanowiąca, że do zadań gminy należy organizacja bezpłatnego transportu gdy placówka szkolna położona jest przynajmniej 3 km (w przypadku przedszkolaków i uczniów klas I-IV szkoły podstawowej) i 4 km (w przypadku starszych dzieci).

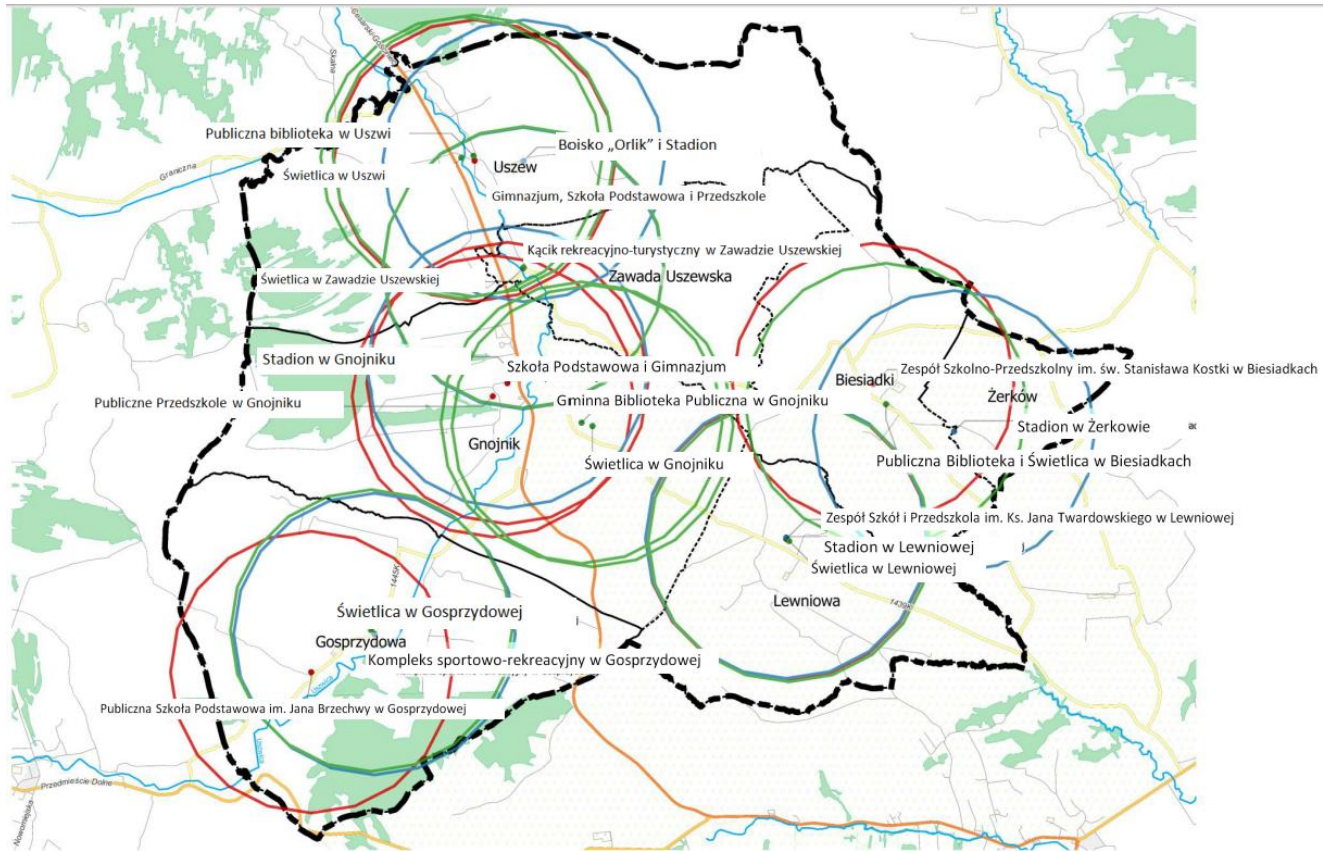
Ustawodawca stwierdza zatem, że odległość 3 - 4 km to deficyt o skali, która wymaga bezwarunkowej interwencji ze strony Gminy. Na potrzeby diagnozy przyjęto, że połowa tej odległości, tj. 1,5 - 2 km stanowi zaczątek deficytu przestrzennego.

Na mapie (rys. 4) zaznaczono poszczególne obiekty użyteczności publicznej wpisane w okręgi o promieniu 1,5 km. Z analizy wynika, że zdecydowaną większość mieszkańców gminy dzieli od miejsca zamieszkania do obiektów użyteczności publicznej mniej niż 1,5 km. W niektórych obszarach dystans ten jest większy:

- W zachodniej części sołectwa Gnojnik (tereny leśne i tereny rozproszonej zabudowy),
- We wschodniej części sołectwa Uszew (tereny leśne),
- W zachodniej części sołectwa Uszew (w przeważającej części tereny rolnicze)
- We wschodniej części sołectwa Gosprzydowa).

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Rysunek 4. ODDZIAŁYWANIE TERYTORIALNE OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ W GMINIE GNOJNIK

6. BAZA TECHNICZNA

Z punktu widzenia potrzeb rewitalizacyjnych, zgodnie z Ustawą z dn. 9 października 2015 r. o rewitalizacji, szczególne znaczenie mają stan budynków (również mieszkalnych) oraz możliwości ich efektywnego użytkowania, w sposób niestanowiący uszczerbku dla środowiska.

Rozwój technologii i postępujące za nim zmiany prawne sprawiają, że stan budynków w kraju systematycznie się poprawia - dotyczy to zarówno energochłonności, jak i możliwości podłączenia do sieci wodno-kanalizacyjnej.

Opis bazy technicznej budynków przeprowadzono z podziałem na:

1. Opis zasobów mieszkalnych,
2. Opis możliwości efektywnego użytkowania zasobów mieszkalnych.

6.1 ZASOBY MIESZKALNE

Podstawowym parametrem dla oceny stanu bazy mieszkaniowej, poza powierzchnią i rodzajem budynków (jednorodzinne lub wielorodzinne), jest wiek budynków. Starsze budynki, w związku z wykorzystaniem starszych materiałów i technologii, charakteryzują się większą energochłonnością. W dodatku często ze względów technicznych, możliwości prowadzenia całościowych prac termomodernizacyjnych są ograniczone.

Tabela 36. STRUKTURA WIEKU BUDYNKÓW W KRAJU

OKRES BUDOWY	PRZED 1918	1918 - 1944	1945 - 1970	1971 - 1978	1979 - 1988	1989 - 2002	2003 - 2011	ROK BUDOWY NIEZNANY / W TRAKCIE BUDOWY
UDZIAŁ W ZASOBY MIESZKAŃ	7%	14%	25%	12%	14%	12%	9%	12%

Źródło: Krajowy Plan mający na celu zwiększenie liczby budynków o niskim zużyciu energii.

Struktura wieku budynków w gminie wynika z historii regionu. Rozwój miejscowości leżących w granicach gminy nastąpił dopiero po II wojnie światowej. Obszar został zelektryfikowany, a także częściowo wyposażony w infrastrukturę sieciową. W rezultacie odsetek budynków mieszkalnych wzniesionych przed wojną jest stosunkowo niewielki.

Ostatnie całościowe badania odnośnie wieku budynków, z podziałem na sołectwa, zostały przeprowadzone w 2002 roku w czasie Narodowego Spisu Powszechnego. Dodatkową trudnością dla badań statystycznych jest fakt, że wiek niektórych budynków (zwłaszcza starszych) pozostaje nieznanym. Stan bazy lokalowej opisano wobec tego za pomocą współczynników:

- Udział lokali mieszkalnych wzniesionych do roku 1944,
- Udział lokali mieszkalnych wzniesionych w latach 1945 - 1970,
- Udział lokali mieszkalnych wzniesionych w latach 1971 - 1978,
- Udział lokali mieszkalnych wzniesionych w latach 1979 - 1988,
- Udział lokali mieszkalnych wzniesionych w latach 1989 - 2002,

w zasobach poszczególnych sołectw gminy w 2015 roku. Budynki, których wiek jest nieznanym, zostały pominięte.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

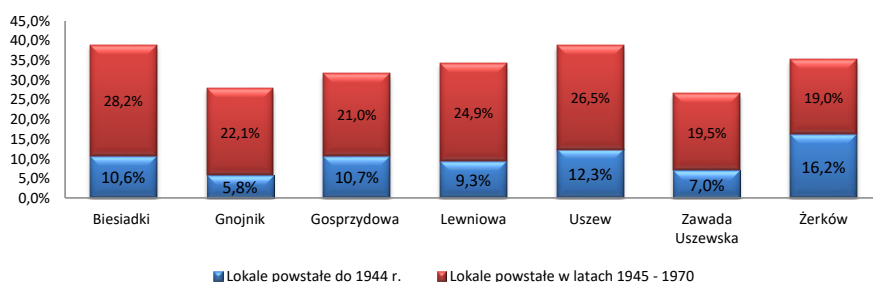

Tabela 37. STRUKTURA WIEKU BUDYNKÓW W SOŁECTWACH GMINY GNOJNIK

	OGÓŁEM - 2015 R.	DO 1944		1945 - 1970		1971 - 1978		1979 - 1988		1988 - 2002	
		LICZB.	%	LICZB.	%	LICZB.	%	LICZB.	%	LICZB.	%
GMINA	2479	233	9,4	586	23,6	282	11,4	311	12,5	359	14,5
Biesiadki	301	32	10,6	85	28,2	38	12,6	39	13,0	25	8,3
Gnojnik	692	40	5,8	153	22,1	69	10,0	92	13,3	143	20,7
Gosprzydowa	347	37	10,7	73	21,0	39	11,2	47	13,5	55	15,9
Lewniowa	313	29	9,3	78	24,9	33	10,5	28	8,9	44	14,1
Uszew	521	64	12,3	138	26,5	57	10,9	60	11,5	65	12,5
Zawada Uszewska	200	14	7,0	39	19,5	29	14,5	31	15,5	21	10,5
Żerków	105	17	16,2	20	19,0	17	16,2	14	13,3	6	5,7

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002

Sam fakt występowania skupisk budynków wykonanych w starszej technologii nie jest przesłanką dla stwierdzenia deficytu technicznego. Występuje on, kiedy na duży udział starszych budynków w bazie mieszkaniowej, nakłada się brak wystarczających prac termomodernizacyjnych. Rezultatem jest wysoka energochłonność, a co za tym idzie - wysokie koszty użytkowania i podwyższony poziom emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Wykres 31. UDZIAŁ BUDYNKÓW WZNIESIONYCH W PRZESTARZAŁEJ TECHNOLOGII W OGÓLE BUDYNKÓW

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002

Z zestawienia wynika, że zasoby mieszkalne o największym udziale lokali wybudowanych przed 1970 r. występują w miejscowościach Uszew i Biesiadki (w obydwu przypadkach - 38,8%). Najmniejszy udział lokali w tej kategorii odnotowano w Zawadzie Uszewskiej (26,5%) i Gnojniku (27,9%).

W porównaniu ze średnią krajową, współczynnik jest wyraźnie niższy (w 2012 r. w kraju 46% budynków wybudowanych było w 1970 roku lub wcześniej).

6.2 MOŻLIWOŚCI EFEKTYWNEGO UŻYTKOWANIA BUDYNKÓW

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dn. 5 lipca 2013¹⁶, energochłonność nowych budynków mieszkalnych (ogrzewanie, wentylacja, CWU) nie może przekraczać 120 kWh/m². W następnych latach wartości graniczne będą

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dn. 5 lipca 2013, zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

obniżane. W 2017 roku nowe budynki mieszkalne jednorodzinne będą mogły wykazywać maksymalną energochłonność na poziomie 95 kWh/m², a od 2021 roku – 70 kWh/m².

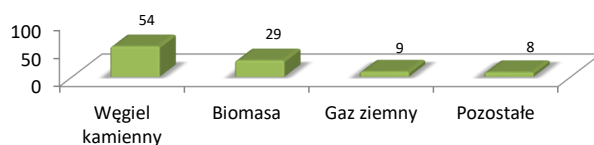
W kraju do ogrzewania budynków stosuje się przede wszystkim paliwa stałe (49,1% gospodarstw domowych w 2012 r.), często z wykorzystaniem przestarzałych rozproszonych jednostek grzewczych. Dostęp do sieci gazowej posiada wg danych GUS nieco ponad połowa mieszkańców kraju, przy czym poziom ten w ciągu ostatniej dekady prawie się nie zmienił. Należy to łączyć z wysokimi kosztami samego paliwa gazowego, dostaw do odbiorców końcowych, a także wykonania przyłączy.

Gruntowne badania struktury grzewczej budynków w gminie Gnojnik prowadzone były w ostatnich latach przy okazji opracowywania dokumentów planistycznych:

- Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gnojnik na lata 2015 - 2020,
- Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Gnojnik na lata 2013 - 2030.

Z dokumentów wynika, że o ile budynki użyteczności publicznej w gminie, w przeważającej części ogrzewane są gazem, o tyle w sektorze mieszkaniowym, dominującymi paliwami grzewczymi są wciąż węgiel i biomasa (najczęściej drewno).

Wykres 32. STRUKTURA GRZEWCZA W LOKALACH MIESZKALNYCH GMINY GNOJNIK [%]

Źródło: Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gnojnik na lata 2015 - 2020

Drugim, poza wykorzystaniem nieekologicznych paliw problemem na terenie gminy jest wysoka energochłonność budynków mieszkalnych. Warto zauważyć, że dane zbiorcze pochodzą z 2011 roku, a zatem w wyniku prac termomodernizacyjnych w poszczególnych budynkach, a także dzięki wnoszeniu nowych, odpowiadających wyższym standardom energetycznym budynków, średnie zapotrzebowanie na energię może być o kilka procent niższe.

W publikacji "Analiza potencjału efektywności energetycznej w sektorze mieszkalnictwa w perspektywie do 2030 roku", autorzy dokonują podziału budynków na klasy energochłonności, zgodnie z zapotrzebowaniem na energię cieplną¹⁷.

Tabela 38. KLASYFIKACJA BUDYNKÓW POD WZGLĘDEM ENERGOCHŁONNOŚCI

KATEGORIA BUDYNKU	ENERGOCHŁONNOŚĆ [kWh/m ² /ROK]
Budynek bardzo energochłonny	300
Budynek energochłonny	250
Budynek średnio energochłonny	150
Budynek energooszczędny	80

¹⁷ Analiza potencjału efektywności energetycznej w sektorze mieszkalnictwa w perspektywie do 2030 roku, Tomasz Mirowski, Jacek Kamiński, Adam Szurlej, "Rynek Energii 6/2013"

Budynek niskoenergetyczny	45
Budynek pasywny	15

Źródło: " Analiza potencjału efektywności energetycznej w sektorze mieszkalnictwa w perspektywie do 2030 roku "

Szacowana energochłonność budynków mieszkalnych w poszczególnych sołectwach waha się od 243 do 302 kWh/m²/rok, co oznacza że większość należy do kategorii budynków energochłonnych. Pod względem technicznym pozytywnie wyróżniają się budynki z Zawady Uszewskiej, wykazujące zapotrzebowanie energetyczne na poziomie 153,8 kWh/m²/rok.

Tabela 39. SZACUNKOWE ZAPOTRZEBOWANIE ENERGETYCZNE BUDYNKÓW W SOŁECTWACH GMINY GNOJNIK W 2012 ROKU

	LICZBA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH	SZACOWANA POWIERZCHNIA	ZAPOTRZEBOWANIE ENERGETYCZNE - OGRZEWANIE MIESZKAŃ [kWh]	ZAPOTRZEBOWANIE ENERGETYCZNE - CWU	ZAPOTRZEBOWANIE ENERGETYCZNE - ŁĄCZNE	SZACOWANE ŚREDNIE ZAPOTRZEBOWANIE kWh/m ² /ROK
BIESIADKI	298	26641,2	6302000	1001000	7303000	274,1
GNOJNIK	685	61239	15847000	2682000	18529000	302,6
GOSPRZYDOWA	347	31021,8	6799000	1173000	7972000	257,0
LEWNIOWA	305	27267	5614000	1024000	6638000	243,4
USZEW	510	45594	10943000	1785000	12728000	279,2
ZAWADA USZEWSKA	297	26551,8	3482000	602000	4084000	153,8
ŻERKÓW	104	9297,6	1954000	319000	2273000	244,5
GMINA	2546	227612,4	50941000	8586000	59527000	261,5

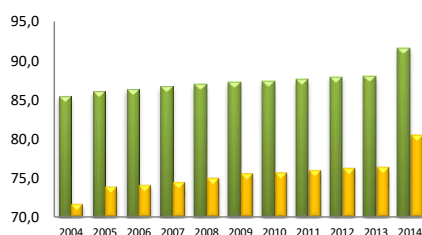
Źródło: Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Gnojnik na lata 2015 - 2020, Urząd Gminy Gnojnik, obliczenia własne

58

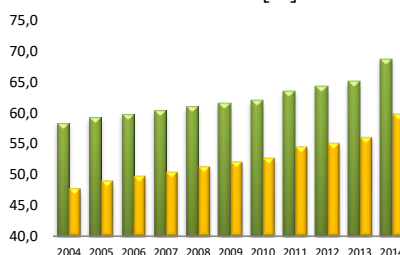
INFRASTRUKTURA WODNO-KANALIZACYJNA

W ciągu ostatniej dekady obserwowano w kraju znaczny wzrost infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Na koniec 2014 roku 91,6% mieszkańców kraju posiadało dostęp do wodociągu, a 68,7% do kanalizacji sieciowej. W Małopolsce współczynnik ten był niższy - wynosił odpowiednio 80,5% i 59,8%, co należy łączyć z nadreprezentacją terenów wiejskich.

Wykres 33. DOSTĘP LUDNOŚCI DO WODOCIĄGU [%]

Wykres 34. DOSTĘP LUDNOŚCI DO KANALIZACJI [%]

■ Polska ■ Małopolska

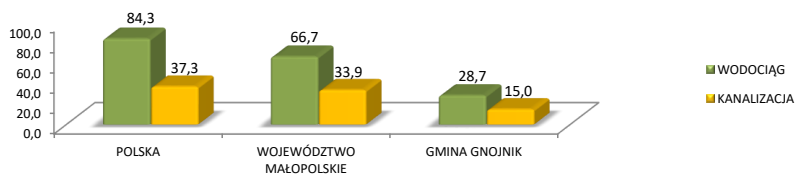
Źródło: GUS

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Na tym tle gmina Gnojnik posiada bardzo niski poziom rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, nawet jeśli wziąć pod uwagę jej wiejski charakter i przynależność do województwa małopolskiego. Zarówno dostęp do wodociągu, jak i kanalizacji jest w gminie dwukrotnie niższy niż średnio na terenach wiejskich Małopolski.

Wykres 35. POZIOM DOSTĘPU MIESZKAŃCÓW DO INFRASTRUKTURY WODNO-KANALIZACYJNEJ NA TERENACH WIEJSKICH W POLSCE, MAŁOPOLSCE I GMINIE GNOJNIK

Źródło: GUS

Dalsza analiza wskazuje, że w gminie nie ma sołectw o wystarczającym lub choćby porównywalnym z terenami wiejskimi Małopolski, poziomem rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.

Poniżej przedstawiono dane z podziałem na sołectwa. Należy jednak zaznaczyć, że w 2017 roku gmina pozyskała środki na rozwój infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej w sołectwach Gnojnik, Lewniowa i Gosprzydowa. Oznacza to, że w następnych latach relacje statystyczne zmieniają się.

Tabela 40. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY WODNO-KANALIZACYJNEJ W SOŁECTWACH GMINY GNOJNIK

SOŁECTWO	LICZBA LOKALI MIESZKALNYCH	LOKALE Z DOSTĘPEM DO WODOCIĄGU		LOKALE Z DOSTĘPEM DO KANALIZACJI	
		LICZBA	%	LICZBA	%
Biesiadki	301	217	72,1%	0	0,0%
Gnojnik	692	120	17,3%	187	27,0%
Gosprzydowa	347	21	6,1%	0	0,0%
Lewniowa	313	181	57,8%	0	0,0%
Uzew	521	30	5,8%	134	25,7%
Zawada Uszewska	200	5	2,5%	3	1,5%
Żerków	105	53	50,5%	0	0,0%
ŁĄCZNIE	2479	627	25,3%	324	13,1%

Źródło: Dane Urzędu Gminy Gnojnik, GUS

7. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

7.1 ANALIZA ZBIORCZA DEFICYTÓW W SOŁECTWACH GMINY

Zasady wyznaczania obszaru zdegradowanego wynikają z Ustawy z dn. 9 października 2015 r. o rewitalizacji, stanowiącej, że dany obszar może zostać uznany za zdegradowany, pod warunkiem spełnienia równocześnie dwóch warunków:

1. Musi charakteryzować się deficytami w sferze społecznej, w tym wysokim poziomem bezrobocia, ubóstwa, przestępczości czy niskim poziomem edukacji lub kapitału społecznego.
2. Musi charakteryzować się dodatkowymi deficytami w przynajmniej jednej z wymienionych sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Proces delimitacji przeprowadzono w układzie dwuetapowym:

1. W pierwszym etapie przeanalizowano dane statystyczne dla sfery społecznej. Fakt występowania danego deficytu określono w odniesieniu do średniej gminy. Zastosowano przy tym przedziały natężenia deficytów, dla których przyporządkowano punktację.
2. W drugim etapie przeanalizowano występowanie pozostałych deficytów wymienionych w Ustawie. Wzięto pod uwagę tylko te jednostki referencyjne, w których poziom nasilenia deficytów społecznych był najwyższy. Fakt występowania deficytu uznano zgodnie z następującymi założeniami:
  - a. **Dla sfery gospodarczej** deficyt uznano w przypadku występowania niższych parametrów niż średnia w gminie dla obydwu badanych cech (liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym oraz stosunek liczby podmiotów zarejestrowanych do wyrejestrowanych). Podejście to pozwala na uwzględnienie nie tylko aktualnych parametrów, ale też tendencji. Jest to istotne w związku z prowadzeniem przez część mieszkańców mniejszych miejscowości działalności rolnej, która ze względu na swój status nie jest włączana do statystyk działalności gospodarczej.
  - b. **Dla sfery środowiskowej** deficyt uznano w przypadku przekroczenia średnich parametrów statystycznych gminy dla trzech badanych źródeł zanieczyszczeń, tj. zanieczyszczeń liniowych, zanieczyszczeń wody wynikających z niedostatków kanalizacji i zanieczyszczeń z niskiej emisji. Analiza zgodnie z zestawieniem zawartym na końcu rozdziału 4.
  - c. **Dla sfery przestrzennej** deficyt uznano w przypadku stwierdzenia równocześnie znacznej odległości terenów mieszkalnych od obiektów publicznych oraz statystycznie mniejszej liczby połączeń transportem zbiorowym z centrum gminy, tj. miejscowością Gnojnik.
  - d. **Dla sfery technicznej** deficyt uznano w przypadku przekroczenia średniego poziomu energochłonności budynków mieszkalnych oraz udziału budynków wzniesionych do 1970 roku w zasobach obiektów mieszkalnych gminy.

Tabela 41. PARAMETRY OCENY DEFICYTÓW SPOŁECZNYCH, GOSPODARCZYCH, ŚRODOWISKOWYCH, PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNYCH I TECHNICZNYCH W GMINIE GNOJNIK

Cecha	Parametr	Średni poziom w gminie
Demografia	Wzrost udziału os. w wieku poprodukcyjnym w latach 2011 - 2015	2,0%
Bezrobocie	Udział osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	5,5%
Ubóstwo	Liczba zasiłków przyznanych w 2015 roku na 1000 mieszkańców,	45,5
	Wsparcie 500+ na pierwsze dziecko - % rodzin	16,6%
Przestępczość	Liczba zdarzeń z kategorii bójki i pobicia, kradzież z włamaniem, kradzież cudzej rzeczy w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców,	19,3
Poziom edukacji	Średni wyniki sprawdzianu po 6. klasie w latach 2014 - 2016	65,3
Poziom kapitału społecznego	Średnia frekwencja wyborcza w wyborach z lat 2014 - 2015	48,12
Poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym	Liczba organizacji pozarządowych / 1000 mieszkańców	2,79
Słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw	Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	920 podmiotów / 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym
Negatywne tendencje gospodarcze	Stosunek liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych do wyrejestrowanych (lata 2015 - 2016)	1,28
Przekroczenia standardów jakości środowiska	Ponadprzeciętna kumulacja źródeł zanieczyszczeń wody, niskiej emisji i zanieczyszczeń liniowych (fakt przebiegu przez sołectwo drogi krajowej lub wojewódzkiej, Szacowana produkcja energii z węgla [mwh/ km ²], liczba obiektów mieszkalnych nieprzyłączonych do kanalizacji sieciowej / km ²).	TAK/NIE
Dostępność infrastruktury użyteczności publicznej	Odległość od budynku kultury lub sportu (minimum 1,5 km)	TAK/ NIE
Dostępność transportu zbiorowego	Liczba połączeń środkami transportu zbiorowego z miejscowością Gnojnik dziennie w okresie pozawakacyjnym, w dni powszednie	41,2
Wiek budynków	Udział budynków mieszkalnych wzniesionych przed 1970 rokiem	33%
Funkcjonalność rozwiązań technicznych w budynkach mieszkalnych	Średni poziom energochłonności budynków mieszkalnych	261,5 kWh/m ²

Źródło: Opracowanie własne

Poszczególnym parametrom przyznano punktację, zgodnie z szacowanym wpływem na ogólną sytuację społeczną w gminie.

W dalszej kolejności przeprowadzono analizę pozostałych deficytów. Wzięto przy niej pod uwagę tylko te sołectwa, w których stwierdzono wysoki poziom deficytów społecznych. W przypadku, gdy dla danej kategorii deficytu analizowano dwie cechy, deficyt uznawano wtedy, gdy obydwie wskazywały na występowanie problemu.

Tabela 42. PRZEGLĄD DEFICYTÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE GNOJNIK

Sołectwo / zjawiska negatywne	Opis / punktacja	Demografia -	Bezrobocie	Ubóstwo	500+ na pierwsze dziecko	Przestępczość	Poziom edukacji	Poziom kapitału społecznego	Poziom uczestnictwa w życiu publicznym	Łączna punktacja
		Wzrost udziału os. w wieku poprodukcyjnym w latach 2011 - 2015	Udział osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Liczba zasiłków przyznanych w 2015 roku na 1000 mieszkańców,	Wsparcie 500+ na pierwsze dziecko - % rodzin	Liczba zdarzeń z kategorii bójki i pobicia, kradzież z włamaniem, kradzież cudzej rzeczy w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców,	Sredni wyniki sprawdzianu po 6. klasie z lat 2014 - 2016	Srednia frekwencja wyborcza w wyborach z lat 2014 - 2015	Liczba organizacji pozarządowych / 1000 mieszkańców	
Biesiadki	Opis	2,50%	5,1	77,8	12	0	79,70%	46,74%	2,29	
	Punktacja	2		4					2	8
Gnojnik	Opis	2,20%	4,1	27,3	20,10%	39,59	64,7	51,49	2,77	
	Punktacja	1			3	2	1		1	8
Gosprzydowa	Opis	1,70%	5,9	60,2	19	18,52	57,3	44,20%	2,78	
	Punktacja		1	2	2		3	2	1	11
Lewniowa	Opis	1,80%	5,8	59,2	19,8	42,28	64,7	48,62	4,22	
	Punktacja		1	2	2	3	1			9
Uszew	Opis	2,2	7,2	41,1	13,6	24,89	62	47,77	1,87	
	Punktacja	1	4			1	1		3	10
Zawada Uszewska	Opis	1,9	5,6	54,2	13	0	62	49,91	3,61	
	Punktacja		1	1			1			3
Żerków	Opis	3,40%	4,2	16,8	10,5	0	79,7	46,74	3,36	
	Punktacja	3						1		4
GMINA - średnia		2,00%	5,50%	45,5	16,60%	19,3	65,3	48,12	2,79	
1 punkt		2,0 - 2,5	5,5 - 6,0	45,5 - 55	16,6 - 18	19,3 - 30	62 - 65,3	45 - 48,12	2,5 - 2,79	
2 punkty		2,5 - 3,0	6,0 - 6,5	55 - 65	18 - 20	30 - 40	59,5 - 62	42 - 45	2 - 2,5	
3 punkty		3,0 - 3,5	6,5 - 7,0	65 - 75	20 - 22	40 - 50	57 - 59,5		1,5 - 2	
4 punkty			7,0 - 7,5	75 - 85						

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Tabela 43. PRZEGLĄD DEFICYTÓW GOSPODARCZYCH, ŚRODOWISKOWYCH, PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNYCH I TECHNICZNYCH W GMINIE GNOJNIK

Sołectwo / zjawiska negatywne	Gospodarcze		Środowiskowe	Przestrzenno - funkcjonalne		Techniczne		Stwierdzony deficyt
	Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	Stosunek liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych do wyrejestrowanych (lata 2015 - 2016)	Ponadprzeciętna kumulacja źródeł zanieczyszczeń wody, niskiej emisji i zanieczyszczeń liniowych.	Odległość od budynku kultury lub sportu (maksymalnie 1,5 km)	Liczba połączeń środkami transportu zbiorowego z miejscowością Gnojnik dziennie w okresie pozawakacyjnym, w dni powszednie	Udział budynków mieszkalnych wzniesionych przed 1970 rokiem	Średni poziom energochłonności budynków mieszkalnych [kWh/rok/ m2]	
GMINA	920,05	1,28	TAK/ NIE	TAK / NIE	41,2	33%	261,5	
Biesiadki	849,56	1	NIE	TAK	8	38,80%	274,1	Gospodarczy, techniczny
Gnojnik	992,87	1,95	Kumulacja źródeł zanieczyszczeń powietrza (liniowe, niska emisja) oraz wody (obiekty nieprzyłączone do kanalizacji)	TAK	n/d	27,9%	302,6	Środowiskowy
Gosprzydowa	886,98	1,4	NIE	Tereny mieszkalne w znacznej odległości od obiektów publicznych	56	31,7%	257	Brak
Lewniowa	818,03	1,44		TAK	8	34,20%	243,4	Brak
Uszew	1015,8	0,78	NIE	TAK	108	38,80%	279,2	Techniczny

Źródło: Opracowanie własne

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

7.2 WNIOSKI DLA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Wcześniejsze analizy pozwoliły przedstawić wnioski i sugestie odnośnie wyznaczenia obszaru zdegradowanego w gminie. Sołectwami w największym stopniu dotkniętymi deficytami, a zatem typowanymi jako wchodzące w skład obszaru zdegradowanego są:

1. Gnojnik
2. Uszew
3. Biesiadki.

Miejscowości uzyskały zgodnie z przyjętymi zasadami oceny od 8 do 10 punktów. Wskazuje to na występujący w nich porównywalny poziom deficytów. Co więcej, we wszystkich powyższych miejscowościach stwierdzono deficyty zarówno o charakterze społecznym, jak i jednym z wymienionych: gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym lub technicznym. Oznacza to, że zgodnie z postanowieniami ust. 1 art. 9 Ustawy z dn. 9 października 2015 r. o rewitalizacji, istnieje podstawa dla włączenia wszystkich trzech miejscowości w skład obszaru zdegradowanego.

Prowadzona analiza w miejscowościach Lewniowa i Gosprzydowa nie wykazała występowania jednoznacznych deficytów gospodarczych, środowiskowych, przestrzennych lub technicznych.

Ust. 2 art. 9 Ustawy z dn. 9 października 2015 r. o rewitalizacji stanowi, że istnieje możliwość podziału obszaru zdegradowanego na podobszary, w sytuacji gdy wszystkie one spełniają warunki stawiane obszarom zdegradowanym.

W związku ze zróżnicowanym układem terytorialnym, a także niejednorodnym rozkładem deficytów, uznaje się za uzasadniony podział obszaru zdegradowanego na dwa podobszary:

Podobszar I - GNOJNIK i USZEW	
Liczba mieszkańców	4133
Powierzchnia [ha]	2399,04
Zdiagnozowane deficyty społeczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ponadprzeciętny poziom bezrobocia (w tym bezrobocia ukrytego), 2. Słabe wyniki uczniów w lokalnych szkołach (Gimnazjum w Gnojniku) 3. Niski poziom uczestnictwa w kulturze (Uszew)
Zdiagnozowane pozostałe deficyty	<ol style="list-style-type: none"> 4. Zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenie hałasem, zanieczyszczenie wody w rzece Uszwicy, 5. Niedostateczna infrastruktura wodno-kanalizacyjna 6. W niektórych obszarach - zbyt duża odległość do infrastruktury użyteczności publicznej, 7. Słaba jakość obiektów użyteczności publicznej.

Podobszar II - BIESIADKI	
Liczba mieszkańców	874
Powierzchnia [ha]	635,85
Zdiagnozowane deficyty społeczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ponadprzeciętny poziom bezrobocia (w tym bezrobocia ukrytego), 2. Słabe wyniki uczniów w lokalnych szkołach (pomimo tego, że uczniowie z Biesiadek w roku szkolnym 2014/2015 zostali

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

	przypisani do Gimnazjum w Uszwi, mierzone w ostatnich latach parametry świadczą o występującym deficycie edukacyjnym, powiązonym z niższymi wynikami w gimnazjum w Gnojniku), 3. Duże zapotrzebowanie na pomoc społeczną,
Zdiagnozowane pozostałe deficyty	4. Zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenie hałasem, zanieczyszczenie wody w rzece Uszwicy, 5. Niedostateczna infrastruktura wodno-kanalizacyjna, 6. Słaba jakość obiektów użyteczności publicznej.

łącznie obszar zdegradowany zamieszkuje 5007 osób, co stanowi 63,5% populacji całej gminy. Obszar wyznaczony jest na powierzchni 3034,89 ha (30,35 km²), tj. 55,1% powierzchni gminy.

7.3 WNIOSKI DLA WYZNACZENIA OBSZARU REWITALIZACJI

Ustawa z dn. 9 października 2015 r. o rewitalizacji w artykule 10 ust. 1. podaje przesłanki dla wyznaczenia obszaru rewitalizacji:

1. Musi on charakteryzować się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w obszarze społecznym oraz przynajmniej jednym z wymienionych: gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym lub technicznym,
2. Musi mieć istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy,
3. Nie może być większy niż 20% powierzchni gminy i równocześnie nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy,
4. Może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Wyznaczony dzięki analizie obszar zdegradowany posiada zarówno większą powierzchnię (55,1%), jak i liczbę mieszkańców (63,5%), niż wynoszą opisane wyżej ustawowe maksymalne parametry. Oznacza to, że obszar rewitalizacji może zajmować tylko mniejszą część obszaru zdegradowanego.

W związku z rozległym obszarem zdegradowanym, a także zróżnicowanym charakterem deficytów, dokonano podziału obszaru rewitalizacji na podobszary. Przyjęto przy tym, że obszar rewitalizacji powinien nie tylko wykazywać się odpowiednim nasileniem deficytów, ale też potencjałem, który przy odpowiednich działaniach rewitalizacyjnych pozwoli osiągnąć wyraźną poprawę. Dotyczy to zwłaszcza obecności obiektów i terenów publicznych mogących służyć, jako podstawa dla działań inwestycyjnych.

7.4 POGŁĘBIONA ANALIZA OBSZARU REWITALIZACJI

Wewnętrzna systematyka poszczególnych miejscowości gminy utrudnia prowadzenie szczegółowych analiz. Wynika to z faktu, iż:

- Miejscowości nie są podzielone na ulice,
- Adresy nie są uporządkowane w kolejności przy poszczególnych drogach,
- Zabudowa zlokalizowana jest przede wszystkim wzdłuż ciągów drogowych, co praktycznie uniemożliwia podział poszczególnych obszarów na części funkcjonalne - nie ma logicznego uzasadnienia dla podziału terenów mieszkalnych na jednostki badawcze.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

W związku z powyższym, pogłębioną analizę przeprowadzono z wykorzystaniem odmiennej metodologii, przy zachowaniu zasady diagnozowania deficytów w poszczególnych obszarach gminy. Najpierw wyznaczono tereny o nasileniu problemów społecznych, a dopiero w następnym kroku wyznaczono jednostki badawcze. Wykorzystano przy tym dane z 2016 roku, zebrane przez Gminę dla realizacji "Programu 500+" i dotyczące wsparcia udzielanego na pierwsze dziecko w rodzinie.

Parametr ten świadczy o deficycie społecznym, co wynika z faktu, iż możliwość uzyskania wsparcia zależna jest od kryterium dochodowego - dochód na osobę w rodzinie nie może przekraczać 800 zł miesięcznie.

Na mapę gminy, w sołectwach wskazanych jako obszar zdegradowany, naniesiono lokalizację poszczególnych gospodarstw domowych otrzymujących opisane wyżej wsparcie. Tereny do dalszych analiz wskazano korzystając z określonych obszarów nasilenia deficytu.

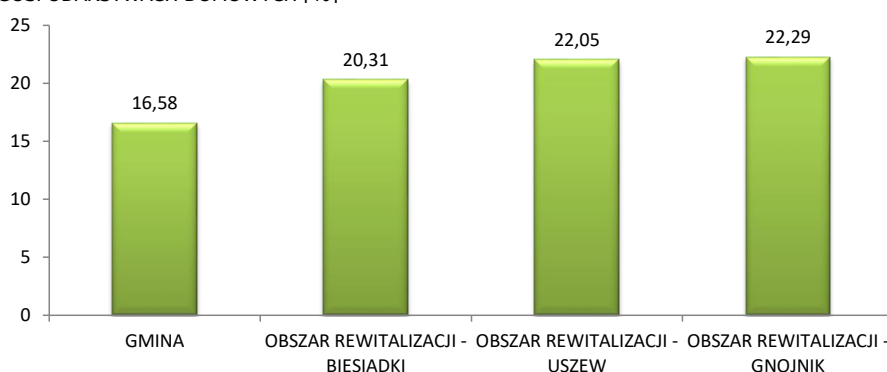
Łącznie w gminie na 2479 gospodarstw domowych podjęto 411 decyzji o udzieleniu wsparcia, co oznacza 16,6% ogółu gospodarstw domowych. Statystycznie najwyższe zapotrzebowanie na wsparcie dla pierwszego dziecka w ramach programu 500+ wykazuje podobszar rewitalizacji w miejscowości Gnojnik (22,3% ogółu gospodarstw domowych). Najniższy poziom stwierdzono w podobszarze wyznaczonym w miejscowości Biesiadki - współczynnik 20,3% był wyższy niż średnia w gminie o 3,7%.

Tabela 44. DECYZJE O PRYZYNIANIU WSPARCIA W PROGRAMIE 500+ NA PIERWSZE DZIECKO

	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA PODJĘTYCH DECYZJI	WSKAŹNIK [%]
GMINA	2479	411	16,58
OBSZAR NASILENIA DEFICYTU - USZEW	186	41	22,05
OBSZAR NASILENIA DEFICYTU - GNOJNIK	157	35	22,29
OBSZAR NASILENIA DEFICYTU - BIESIADKI	64	13	20,31

Źródło: UG Gnojnik, opracowanie własne

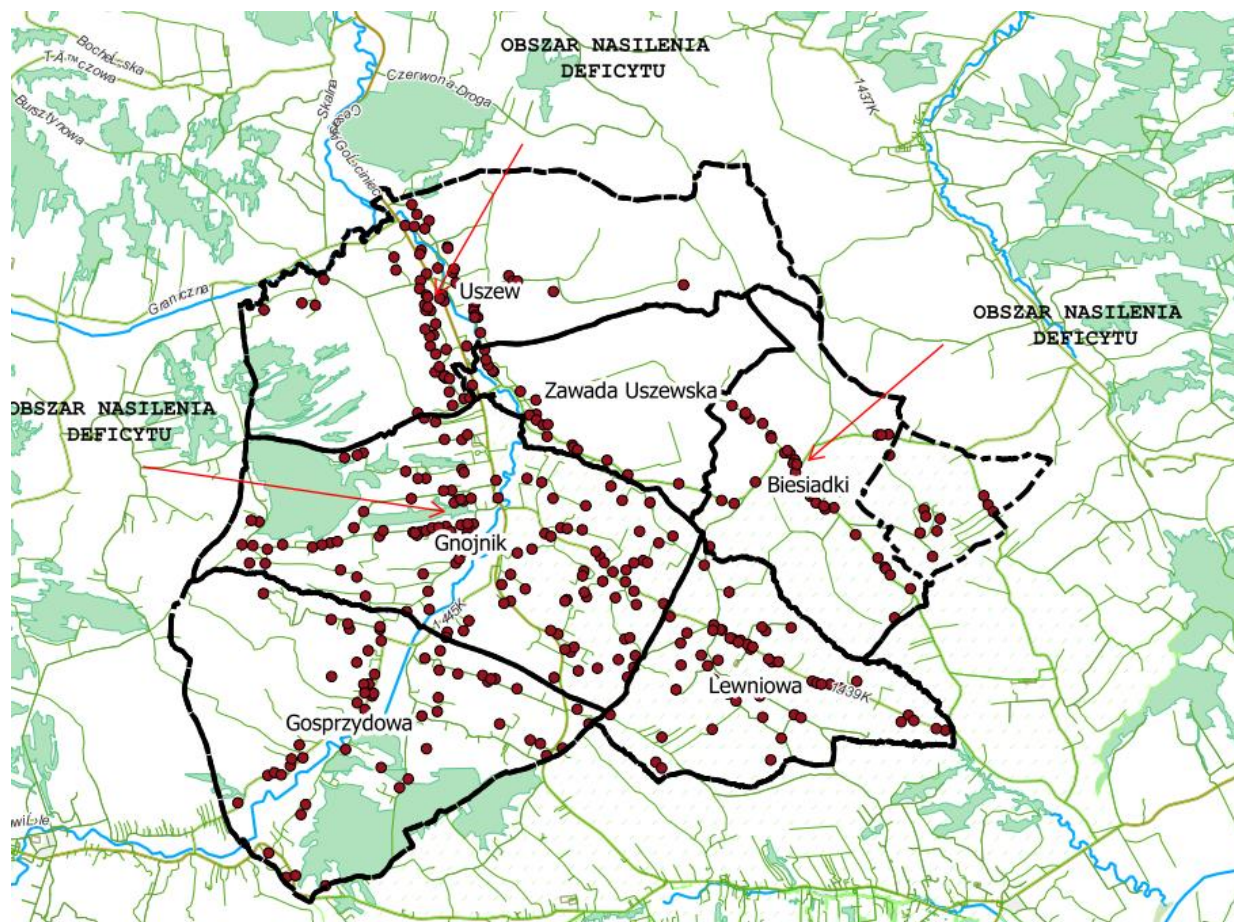
Wykres 36. DECYZJE O PRYZYNIANIU WSPARCIA W PROGRAMIE 500+ NA PIERWSZE DZIECKO W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH [%]

Źródło: UG Gnojnik, opracowanie własne

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Rysunek 5. NASILENIE DEFICYTU SPOŁECZNEGO - POMOC NA PIERWSZE DZIECKO W PROGRAMIE 500+

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Podobszar I - CENTRUM SOŁECTWA GNOJNIK

LOKALIZACJA

Podobszar zlokalizowany jest po zachodniej stronie drogi krajowej 75, w centrum miejscowości Gnojnik. Stanowi on centrum usług publicznych, realizowanych w obiekcie mieszczącym:

- Urząd Gminy Gnojnik,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

W obszarze rewitalizacji znajdują się również:

- Zespół Szkół w Gnojniku.
- Kościół pw. św. Marcina.

DEFICYTY

Głównym deficytem w podobszarze jest brak wystarczającej infrastruktury czasu wolnego; sportowej i kulturalnej, która uzupełniałaby ofertę edukacyjną i pozwalała na bardziej wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży. Skutkuje on słabymi wynikami w nauce dzieci i młodzieży, co w dłuższej perspektywie prowadzi do powstania kolejnych deficytów, np. niskiego poziomu aktywności gospodarczej i problemów z wychodzeniem ze sfery ukrytego bezrobocia.

Obiekt, który obecnie spełnia funkcje kulturalne (biblioteka i świetlica) położony jest w odległości ponad kilometra od Zespołu Szkół w Gnojniku. W dodatku, jak opisywano wcześniej jest w złym stanie technicznym, przy czym względy konstrukcyjne utrudniają jego rozbudowę i uzupełnienie o nowe funkcje.

Obiekty sportowe nie gwarantują wystarczającej oferty przez cały rok, a także oferty w równym stopniu dedykowanej mężczyznom i kobietom. Stanowi to przyczynę niewielkiego uczestnictwa dziewcząt i kobiet w zajęciach sportowych (zajęcia taneczne organizowane przez jeden z klubów sportowych organizowane są w sali gimnastycznej, a zatem nie mają charakteru ogólnodostępnego).

W podobszarze zdiagnozowano ponadto istotne deficyty środowiskowe, zwłaszcza przekroczenia dopuszczalnych norm odnośnie zanieczyszczenia powietrza, hałasu i jakości wody (rzeka Uszwica).

POTENCJAŁ REWITALIZACYJNY

1. Szansą dla efektywnego wykorzystania inwestycji rewitalizacyjnych w centrum gminy jest gęsta sieć drogowa, zarówno łącząca poszczególne obszary wewnątrz sołectwa, jak i miejscowość Gnojnik z pozostałymi sołectwami.
2. Odpowiedni poziom wykorzystania infrastruktury publicznej zapewni fakt zlokalizowania jej w niewielkiej odległości od istniejących już obiektów użyteczności publicznej, zwłaszcza placówek edukacyjnych - Publicznej Szkoły Podstawowej i Publicznego Gimnazjum w Gnojniku. Pozwoli to przede wszystkim na ograniczenie bariery związanej z odległością nowej infrastruktury od poszczególnych obszarów mieszkalnych. Dodatkową korzyścią będzie rozwój współpracy pomiędzy poszczególnymi podmiotami sfery publicznej i pozarządowej. Np. w przypadku lokalizacji infrastruktury kulturalnej należy liczyć na rozwój współpracy pomiędzy dyrekcją placówek edukacyjnych i organizacjami pozarządowymi.

Podobszar II - CENTRUM SOŁECTWA USZEW

LOKALIZACJA

W podobszarze oraz jego bezpośrednim otoczeniu zlokalizowana jest infrastruktura użyteczności publicznej sołectwa. Znajdują się tu m.in.:

- Publiczne Przedszkole w Uszwi,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Władysława Jagiełły w Uszwi,
- Publiczne Gimnazjum im. Królowej Jadwigi w Uszwi,
- Centrum Kultury, mieszczące bibliotekę i świetlicę.
- Kościół pw. św. Floriana.

DEFICYTY

W Uszwi notowany jest zdecydowanie najniższy spośród wszystkich sołectw, poziom uczestnictwa mieszkańców w kulturze. Wynika to z braku odpowiednich obiektów mogących służyć celom kulturalnym. Budynek, w którym działają biblioteka i świetlica wiejska, zlokalizowany jest na terenach zalewowych - wilgoć powoduje degradację samego obiektu, jego wyposażenia, a także zbiorów bibliotecznych. Praktycznie uniemożliwia to przedstawienie wystarczającej oferty kulturalnej mieszkańcom.

Zdiagnozowano ponadto wysoki poziom bezrobocia, nawet bez uwzględniania bezrobocia ukrytego (status zarejestrowanych bezrobotnych posiada 7,2% mieszkańców w wieku produkcyjnym).

Obszar zlokalizowany jest w miejscu, w którym notowane są znaczne przekroczenia parametrów środowiskowych (zwłaszcza zanieczyszczenie powietrza i hałas), co wynika z położenia przy drodze krajowej nr 75.

POTENCJAŁ REWITALIZACYJNY

1. Odpowiednią dostępność do powstałej infrastruktury publicznej, podobnie jak w przypadku podobszaru I, zapewni lokalizacja jej w bliskości pozostałych ważnych obiektów, zwłaszcza Zespołu Szkół w Uszwi.
2. Obszar jest dobrze skomunikowany z pozostałymi częściami sołectwa (przez drogę krajową nr 75). Równocześnie daje on możliwość na lokalizację infrastruktury w odpowiedniej odległości od DK75, co umożliwi zminimalizowanie deficytów (np. hałasu, zanieczyszczenia powietrza).

Podobszar III - CENTRUM SOŁECTWA BIESIADKI

LOKALIZACJA

Podobszar rewitalizacji wyznaczony został po dwóch stronach drogi 1440K w centralnej części miejscowości Biesiadki, w niewielkiej odległości od granicy z sołectwem Żerków. Teren ten jest miejscem lokalizacji instytucji użyteczności publicznej:

- Zespołu Szkolno-Przedszkolnego im. św. Stanisława Kostki,
- Domu Ludowego (znajduje się tu również przedszkole).

W obszarze rewitalizacji znajduje się ponadto wzniesiony w 1661 roku kościół parafialny św. Mateusza Ewangelisty (obiekt został umieszczony na Szlaku Architektury Drewnianej w Małopolsce).

DEFICYTY

W Biesiadkach notowane jest najwyższe spośród wszystkich sołectw gminy zapotrzebowanie na pomoc społeczną. Zaobserwowano m.in. duże potrzeby w obszarze bezradności opiekuńczo-wychowawczej (średnio 16 zasiłków na 1000 mieszkańców, co stanowi trzykrotne przekroczenie średniej w województwie małopolskim).

Na trudną sytuację części rodzin nakłada się brak wystarczającej infrastruktury sportowej, który uniemożliwia przedstawienie kompletnej oferty czasu wolnego, a co za tym idzie - deficyty w części rodzin pogłębiają się.

Jedynym obiektem o charakterze sportowym jest stadion piłkarski LKS "Wulkan" Biesiadki. W 2017 roku planuje się jednak otwarcie sali sportowej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Brak oferty czasu wolnego wpływa na ograniczenie aktywności mieszkańców. W dalszej perspektywie, bez podjęcia działań naprawczych, doprowadzi to do pogłębienia deficytów społecznych, co negatywnie rzutować będzie na kolejne dziedziny, w tym na obszar gospodarczy i aktywność mieszkańców na rynku pracy.

POTENCJAŁ REWITALIZACYJNY

1. Podobszar rewitalizowany charakteryzuje się dogodnym położeniem - w centralnej części sołectwa, przy drodze nr 1440K. Różnice w dostępności mieszkańców do powstałej infrastruktury będą zatem stosunkowo nieduże. Co więcej, lokalizacja w miejscowym centrum usług publicznych (blisko szkoły i przedszkola) pozwoli na zmniejszenie bariery związanej z odległością, a także ułatwi współpracę placówkom publicznym (Szkoła, Centrum Kultury). W rezultacie należy oczekiwać skuteczniejszego wsparcia dla rodzin cierpiących na deficyty społeczne (np. w sferze opiekuńczo-wychowawczej).
2. Powstała infrastruktura ze względu na bliskość do granicy sołectwa, będzie mogła tworzyć ofertę również dla mieszkańców miejscowości Żerków.

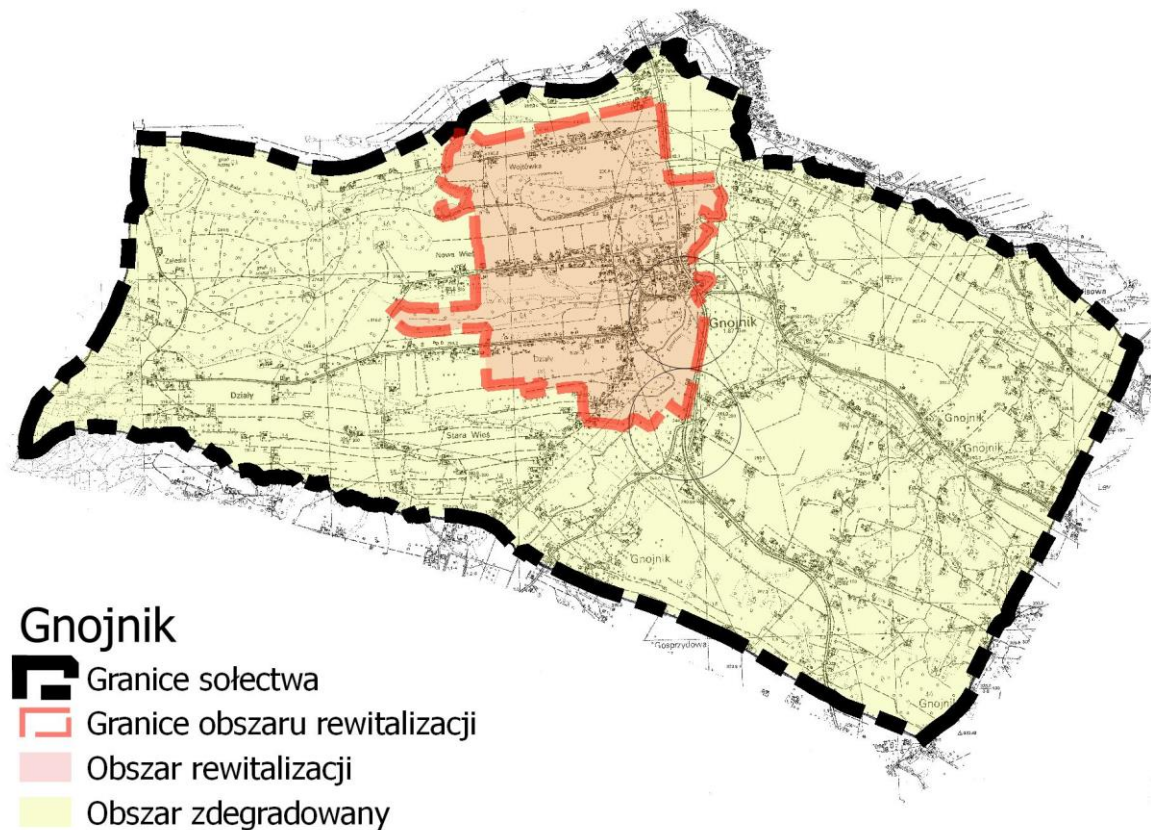
70

Tabela 45. PARAMETRY LUDNOŚCIOWO-TERYTORIALNE OBSZARU REWITALIZACJI

	JEDNOSTKA	GNOJNIK	USZEW	BIESIADKI	OBSZAR REWITALIZACJI	GMINA
POPULACJA	os.	681	686	252	1619	7784
	%	8,75%	8,81%	3,24%	20,80%	100,00%
POWIERZCHNIA	ha	186,26	114,27	81,84	382,37	5489
	%	3,39%	2,08%	1,49%	6,97%	100,00%

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

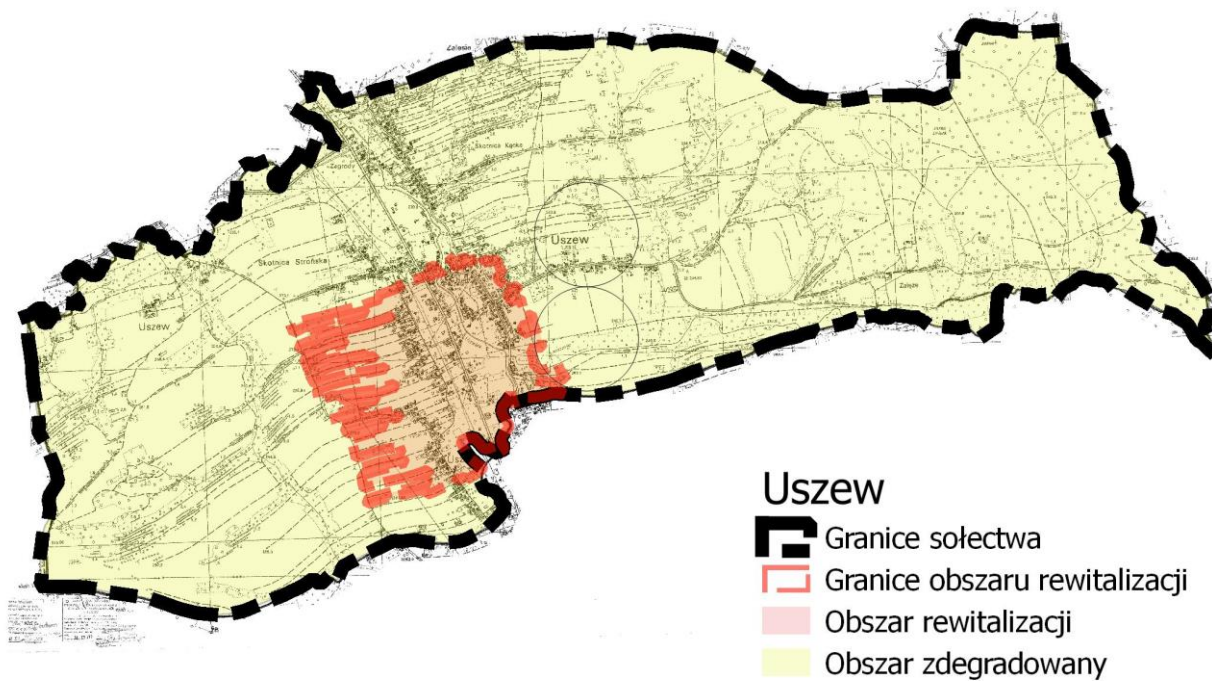

Rysunek 6. OBSZAR ZDEGRADOWANY I OBSZAR REWITALIZACJI - MIEJSCOWOŚĆ GNOJNIK

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Rysunek 7. OBSZAR ZDEGRADOWANY I OBSZAR REWITALIZACJI - MIEJSCOWOŚĆ USZEW

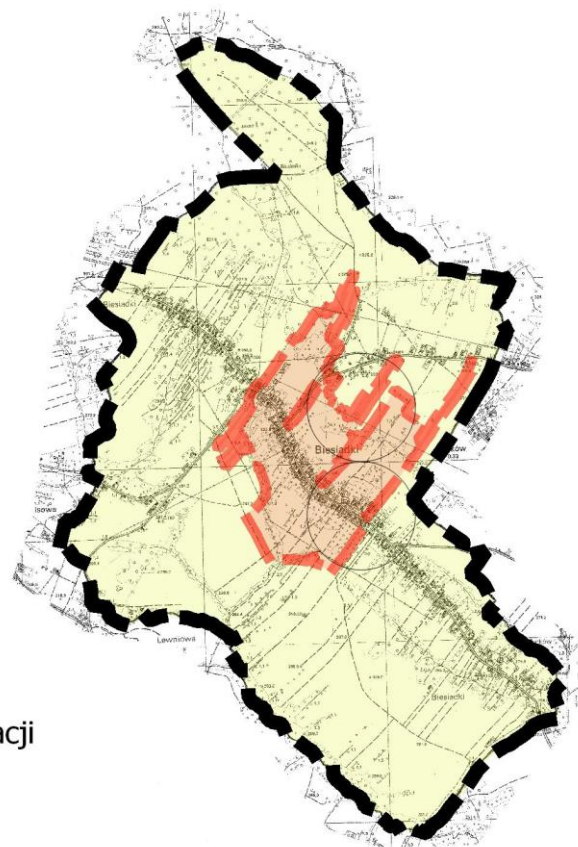
DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

Biesiadki

- Granice sołectwa
- Granice obszaru rewitalizacji
- Obszar rewitalizacji
- Obszar zdegradowany

Rysunek 8. OBSZAR ZDEGRADOWANY I OBSZAR REWITALIZACJI - MIEJSCOWOŚĆ BIESIADKI

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY GNOJNIK

7.5 SUGESTIE DLA UCHWAŁY RADY GMINY O WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI

Zgodnie z ust. 5 art. 9 Ustawy z dn. 9 października 2015 r. o rewitalizacji, Rada Gminy może ustanowić na obszarze rewitalizacji:

1. Prawo pierwokupu na rzecz Gminy wszystkich nieruchomości;
2. Zakaz wydawania decyzji o warunkach zabudowy, o której mowa w art. 59 Ustawy z dn. 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dla wszystkich albo określonych w uchwale zmian sposobu zagospodarowania terenu, jeżeli stan zagospodarowania obszaru rewitalizacji oraz stopień jego pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wskazują, że nieustanowienie zakazu może doprowadzić do niekorzystnych zmian w zagospodarowaniu obszaru rewitalizacji, które prowadzić będą do pogłębienia niekorzystnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Ad 1. Należy pamiętać, że wprowadzenie uchwałą prawa pierwokupu Gminy prowadzi do powstania nowych obowiązków administracyjnych dla mieszkańców, którzy chcieliby zbyć nieruchomość poza obszarem rewitalizacji. W przypadku sprzedaży terenu lub obiektu budowlanego, właściciel zobowiązany będzie do załączenia do dokumentacji zaświadczenia potwierdzającego, że nieruchomość leży poza obszarem rewitalizacji.

W związku z tym, że inwestycje prowadzone będą przede wszystkim na terenach należących do Gminy, zakłada się, że wprowadzenie uchwałą prawa pierwokupu w obszarze rewitalizacji nie będzie konieczne.

Ad 2. W związku z uchwaleniem w styczniu 2014 roku Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego, obejmującego obszar całej gminy, zakłada się, że wprowadzanie opisanego wyżej zakazu nie będzie uzasadnione.

Przewodniczący Rady Gminy

Janusz Zych